

SÄHKÖISEN LASKUTUKSEN KÄYTTÖNOTTO YRITYKSESSÄ PHONAK AB FILIAL I FINLAND

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Liiketalouden koulutusohjelma

Hämeenlinna

Niina Piirainen

Niina Piirainen

HÄMEENLINNA
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi ja rahoitus

Tekijä	Niina Piirainen	Vuosi 2012
Työn nimi	Sähköisen laskutuksen käyttöönotto yrityksessä Phonak Ab filial i Finland	

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, voidaanko sähköinen laskutus ottaa käyttöön yrityksessä Phonak Ab filial i Finland. Tutkimuksessa selvitettiin, onko käyttöönotto mahdollista yrityksen nykyisellä taloushallinnon järjestelmällä.

Työn teoriataustana käsiteltiin sähköistä taloushallintoa ja sähköistä laskutusta. Lisäksi perehdyttiin sähköisen laskutuksen käyttöönottoprosessiin. Teoriaosuuden aineistona käytettiin aihetta käsittelevää kirjallisuutta, internet-sivustoja sekä lehtiartikkeleja.

Opinnäytetyön tutkimusosuudessa kuvattiin Phonak Ab filial i Finlandin tämän hetkinen myyntilaskutusprosessi. Lisäksi laskettiin laskun käsitteilyaika nykyisellään. Tutkimuksessa selvitettiin haastatteluin, havainnoin ja tietoa keräämällä, voidaanko tämän hetkisestä taloushallinnon järjestelmästä tuottaa sähköisen laskutuksen vaatimaan aineistoa. Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tapaustutkimusta.

Tutkimustulokset osoittivat, että nykyisillä taloushallinnon järjestelmillä sähköiseen myyntilaskutukseen siirtyminen on mahdollista. Voitiin todeta, että sähköisen laskutuksen aloittaminen on mahdollista muutaman eri vaihtoehdon avulla. Haastattelujen perusteella sähköiseen laskutukseen haluttiin siirtyä heti, kun se on mahdollista. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että opinnäytetyön tavoitteet täyttyivät ja sähköinen laskutus voidaan yrityksessä ottaa käyttöön.

Avainsanat Sähköinen laskutus, verkkolaskutus, sähköinen taloushallinto

Sivut 31 s. + liitteet 9 s.

Hämeenlinna
Degree Programme in Business Economics
Accountancy and Finance Option

Author	Niina Piirainen	Year 2012
Subject of Bachelor's thesis	Implementation of electronic invoicing at the company Phonak Ab filial i Finland	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to clarify if the implementation of electronic invoicing is possible at the company Phonak Ab filial i Finland. In the survey it was studied if the implementation was possible with the current software in company.

The theoretical part focused on electronic financial administration and electronic invoicing. The implementation of electronic invoicing in general was also discussed. The theory section consisted of literature, magazines and websites related to the subject.

The research part of the thesis described the current invoice handling process. Also the calculation of current invoice handling time was made. Interviews, observations and gathering the information were made when it was studied if the software had the capability to create the needed documents. The research method used was theme interview. The survey was a case study.

The results show that the implementation of electronic invoicing with the current software is possible. The company has a few different choices to choose from. The willingness to implement the electronic invoicing as soon as it is possible is shown in the interviews with the staff. As a conclusion of the thesis it can be confirmed that the goal has been achieved and the electronic invoicing can be adopted.

Keywords Electronic invoicing, e-invoicing, electronic financial administration

Pages 31 p. + appendices 9 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Aiheen valinta ja työn taustat.....	1
1.2	Aiheen rajaus ja työn tavoitteet.....	2
1.3	Toimeksiantajan kuvaus.....	2
2	SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO.....	4
2.1	Sähköinen laskutus.....	5
2.2	Verkkolaskutus.....	6
2.2.1	Finvoice.....	7
2.2.2	eInvoice.....	8
2.2.3	TEAPPSXML.....	8
2.2.4	EDI-laskutus.....	8
2.3	Sähköisen laskutuksen hyödyt.....	9
2.3.1	Ympäristönäkökanta.....	9
2.3.2	Arkistointi ja lainsäädäntö.....	10
3	SÄHKÖISEN LASKUTUKSEN PALVELUNTARJOAJAT.....	11
3.1	Operaattorit.....	11
3.2	Pankit.....	12
4	SÄHKÖISEN LASKUTUKSEN KÄYTTÖÖNOTTO.....	13
4.1	Nykytilanteen kartoitus.....	13
4.2	Tekniset valmiudet ja operaattorin valinta.....	14
4.3	Testaus ja käyttöönotto.....	15
5	SÄHKÖISEN LASKUTUKSEN KÄYTTÖÖNOTTO YRITYKSESSÄ PHONAK AB FILIAL I FINLAND.....	17
5.1	Myyntilaskutuksen nykytila.....	17
5.2	Tutkimuksen toteutus.....	20
5.3	Tutkimuksen tulokset ja niiden analyysi.....	23
5.4	Yhteenvedo.....	26
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT.....	28
	LÄHTEET.....	30

Liite 1	Sähköisen laskun minim tiedot
Liite 2	Tarjouspyyntömalli
Liite 3	Esimerkki Phonak Ab filial i Finlandin myyntilaskusta
Liite 4	Haastattelukysymykset
Liite 5	Bitlog Ab:n konsultin sähköposti
Liite 6	Bitlog Ab:n tarjous

1 JOHDANTO

”Paperilaskulla ei ole mitään tulevaisuutta” sanoi EU:n asiantuntijaryhmän puheenjohtaja Bo Harald vuonna 2008. EU-komissio kokosi ryhmän edistämään sähköisen laskutuksen käyttöönottoa Euroopassa. Sen tavoitteena oli, että vuoteen 2012 mennessä suurin osa yrityksistä ja yksityishenkilöistä käyttäisi ainoastaan sähköisiä laskutusjärjestelmiä. (Gedik 2008).

Taloushallinnon sähköistyminen on nykypäivää. Vaikka sähköinen taloushallinto on yleistynyt Suomessa lähes kaikkia ennusteita hitaammin, on Suomi silti kiistatta sähköisen taloushallinnon ykkösmaita (Lahti & Salminen 2008, 23). Suomessa lähetetään ja vastaanotetaan vuosittain liki 500 miljoonaa laskua. Näistä 200 miljoonaa on yritysten välisiä (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 12). Sähköistä taloushallintoa hyödyntävät Suomessa jo lähes kaikki suuret yritykset ja suuri osa pienistäkin yrityksistä on jo siirtynyt tai siirtymässä sähköisiin järjestelmiin (Tomperi 2008, 144).

Tässä opinnäytetyössäni kuvaan sähköisen myyntilaskutuksen käyttöönottoprosessia. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, onnistuisiko sähköisen laskutuksen käyttöönotto yrityksessä, jossa työskentelen. Opinnäytetyössäni käsittelem, mitä on sähköinen taloushallinto. Lisäksi selvitän mitä sähköinen laskutus pitää sisällään.

1.1 Aiheen valinta ja työn taustat

Valitsin aiheen ”Sähköisen laskutuksen käyttöönotto”, koska se on äärimmäisen ajankohtainen. Sähköisen laskutuksen käyttöönotto tulee eteen jokaiselle yritykselle ennenkin tai myöhemmin. Suurten yritysten jäljissä myös pienemmät yritykset ovat pakotettuja siirtymään sähköiseen laskutukseen. Tätä myötä myös pienempien yritysten tarpeisiin soveltuvia sähköisen laskutuksen palveluja on alettu kehittää entistä kattavammiksi ja joustavammiksi. Sähköinen laskutus on tätä päivää, ja Phonak Ab filial i Finlandissa se ei ole vielä käytössä. Tiedossa kuitenkin on, että suuri osa yrityksen asiakkaista pystyy ja haluaa vastaanottaa verkkolaskuja. Lisäksi työssäni laskutuksen parissa olen huomannut, että manuaalinen paperilaskujen tulostusprosessi on hidas ja työllistävä. Laskutusprosessi nykyisellään ei ole niin tehokas kuin se voisi olla. Sähköistämällä myyntilaskutus säästettäisiin manuaalista työtä, tehostettaisiin laskutusta ja työaikaa säästyisi muihin tehtäviin.

Tällä hetkellä yritys ei suunnittele siirtymistä sähköiseen laskutukseen. Yrityksessä on paneuduttu muiden prosessien tehostamiseen. Tällä hetkellä tilaus-toimitus-prosessi on saatu tehokkaaksi ja logistiikka on keskitetty. Laskutuksen tehostamisesta ja sähköistämisestä on puhuttu, mutta asialle ei ole vielä tehty mitään. Yrityksessä tiedetään, että sähköiseen laskutukseen tulisi siirtyä. Ainoastaan ei ole ollut aikaa selvittää, olisiko siirtymisen nykyisillä järjestelmillä edes mahdollista. Valitsin aiheen, koska haluan nyt selvittää, onnistuisiko käyttöönotto helposti nykyisillä järjes-

telmillä. Lisäksi haluan tuoda esille sähköisen laskutuksen tuomia etuja. Haluan myös kuvata, mitä kaikkea sähköinen laskutus pitää sisällään.

1.2 Aiheen rajausta ja työn tavoitteet

Opinnäytetyöni on tarkoitus rajata koskemaan pelkästään sähköistä myyntilaskutusta ja sen käyttöönottoa. Tavoitteenani on dokumentoida myyntilaskutusprosessi yrityksessä nykyisellään, tunnistaa sen kehityskohteet, sekä selvittää, mitä vaatimuksia sähköisen myyntilaskutuksen käyttöönotto toisi yritykselle. Työni tarkoituksena on selvittää mitä sähköinen laskutus on ja miten se käytännössä toimii. Aion selvittää sähköisen laskutuksen hyödyt, sekä minkälaisia kustannusvaikutuksia sähköiseen laskutukseen siirtyminen yritykselle tuo. Lisäksi tarkoituksena on kuvata kuinka sähköisen laskutuksen käyttöönotto aloitetaan.

Opinnäytetyöni tavoitteena on myös tuottaa lisäinformaatiota sähköisestä laskutuksesta yritykselle Phonak Ab filial i Finland. Lisäksi haluan samalla helpottaa omaa työtäni jatkossa. Haluan kuvata, mitä etuja sähköistyvä taloushallinto yritystoimintaan tuo. Lisäksi opinnäytetyöni tarkoituksena on toimia kannustimena sähköiseen laskutukseen siirtymiselle. Työn tarkoituksena on myös toimia eräänlaisena oppaana, kuinka sähköiseen laskutukseen yrityksessä tulevaisuudessa voitaisiin siirtyä. Työni tarkoituksena on olla esiselvitys ja suunnitelma yritykselle sähköiseen myyntilaskutukseen siirtymisestä.

Opinnäytetyöni on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadulliselle tutkimukselle tyypillistä on, että tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Se on kuvaavaa, ei määriä mittaavaa tutkimusta. Opinnäytetyöni tutkimusote on tapaustutkimusta, jossa havainnointit perustuvat omiin kokemuksiin sekä prosessin kuvaukseen. Aineiston kerääminen tapahtuu havainnoimalla prosesseja, haastatteleamalla aiheeseen liittyviä ihmisiä sekä keräämällä teorian tietoa sähköisestä laskutuksesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 1996, 134, 164.) Opinnäytetyöni on tarkoitus toteuttaa keräämällä teoria-tietoa sähköisestä laskutuksesta ja siihen siirtymiseen vaadittavista prosesseista. Työni empiriaosuudessa selvitan haastatteleamalla ja aiheeseen perehtymällä, voidaanko toimeksiantajan toiminnanohjausjärjestelmän turvin siirtyä sähköiseen laskutukseen.

1.3 Toimeksiantajan kuvaus

Työn toimeksiantajana toimii Phonak Ab filial i Finland. Työskentelen yrityksessä vastaten laskutuksesta, sekä myynti- ja ostoreskontrasta.

Phonak kehittää ja valmistaa kuulokojeita ja FM-järjestelmiä. Phonak Ab filial i Finland maahantuo niitä Suomeen. Yrityksen tilat sijaitsevat Tampereella. Phonak Ab filial i Finland on Phonak Ab:n sivuliike ja myyntikonttori. Phonak Ab:n konttori sijaitsee Tukholmassa ja Suomen Phonakin toimintaa ohjataan pääpiirteittäin sieltä käsin. Myös kaikki yrityksen talo-

ushallinnon järjestelmät toimivat sieltä käsin etäyhteydellä. Suomessa toiminnasta vastaa maajohtaja.

Phonak Ab filial i Finland aloitti toimintansa vuonna 1995. Tällöin yritys toimi niin sanotun yhden miehen yritys-periaatteella, kun yrityksen nykyinen maajohtaja toi maahan kojeita ja myi niitä edelleen sairaaloille. Pikkuhiljaa yritystoiminta laajeni, ja vuonna 2005 kaikki toiminnot myytiin Ruotsiin, Phonak Ab:lle. Phonakilla on toimintaa ympäri maailman ja edustajia yli 100 maassa. Phonak on osa Sonova Groupia. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Sveitsissä, Zürichissä.

Phonak Ab filial i Finlandin asiakkaina ovat sairaalat sekä yksityiset lääkäriasemat. Kuulokojemyynti sairaaloihin perustuu muutaman vuoden välein tapahtuvaan tarjouskilpaan sopimuksista muiden maahantuojien kanssa. Myös yksityisten lääkäriasemien kanssa laaditaan sopimuksia hinnoista. Phonak Suomen myyntikonttori ei tarjoa kuulontutkimusta, vaan Tampereelta ainoastaan myydään maahantuotuja kuulokojeita. Tampereella on pieni varasto, josta kojeet toimitetaan asiakkaille. Lisäksi Tampereella toimii huolto ja varaosat, sekä Tampereen konttorilta loppukäyttäjät voivat ostaa kuulokojetarvikkeita. Phonak Ab filial i Finland työllistää yhdeksän henkilöä kokopäiväisesti ja kaksi osa-aikaisesti. Tampereella tapahtuu myynti, tilausten käsittely, pakkaaminen, laskutus sekä taloushallinto.

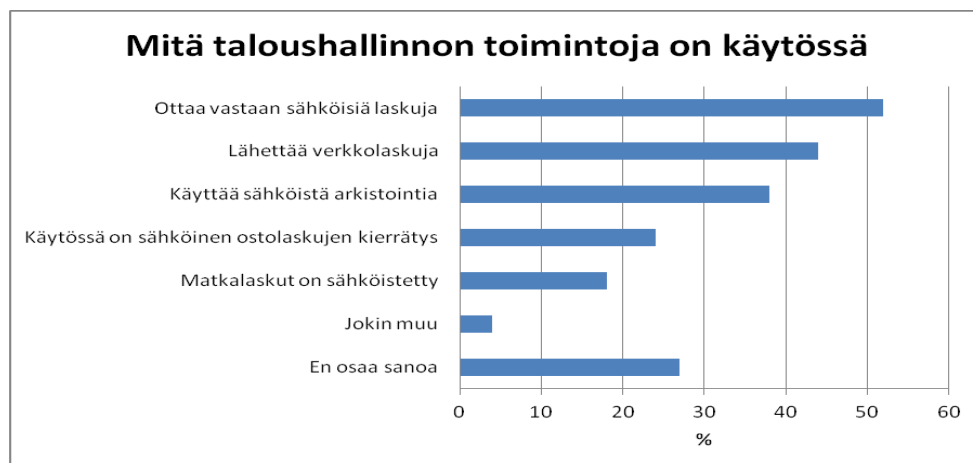
Phonakin liikevaihto vuonna 2011 oli 3,3 miljoona euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli liki 20 prosenttia. Kilpailu sopimuksista on kovaa.

2 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO

Taloushallinnon sähköistymisen katsotaan lähteneen käyntiin jo vuonna 1997, kun uusi kirjanpitolaki astui voimaan (Mäkinen & Vuorio 2002, 35). Uusi lainsäädäntö mahdollisti paperittoman kirjanpidon ja sähköisen taloushallinnon. Se salli kaikkien tositteiden säilyttämisen pelkästään konekielellisinä (KPL 1336/1997 2:8 §).

Sähköinen taloushallinto määritellään yrityksen taloushallinnon tehostamiseksi tietotekniikkaa, sovelluksia, internetiä, integrointia, itsepalvelua ja muita erilaisia sähköisiä palveluja hyödyntäen (Lahti & Salminen 2008, 21). Taloushallinnon sähköistäminen tarkoittaa siirtymistä verkkolaskutukseen, ja sitä myötä kokonaan automatisoituun kirjanpitoon, jossa kaikki taloushallinnon prosessit toimivat sähköisenä. Tämä tarkoittaa muun muassa sähköistä osto- ja myyntilaskujen käsittelyä, sähköistä maksuliikennettä sekä viitemaksujen sähköistä vastaanottamista. Kokonaan sähköinen taloushallinto mahdollistaa myös viranomaisilmoitusten, palkanmaksun sekä raportoinnin hoitamisen sähköisesti. Lisäksi kokonaan sähköinen taloushallinto on tehokas johtamisen väline. Sähköisen taloushallinnon ydin on verkkolasku. (Suomen Yrittäjät 2012.)

Helsingin seudun kauppakamari selvitti vuonna 2010 pk-yritysten sähköisten taloushallinnon toimintojen käyttöä. Kyselyyn vastanneista 44 prosenttia ilmoitti lähettävänsä sähköisiä laskuja, ja valmius vastaanottaa niitä oli 52 prosentilla vastanneista. (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 13.)

Kuvio 1. Mitä sähköisen taloushallinnon toimintoja yrityksillä on käytössä (Lähde: Helsingin seudun kauppakamari 11/2010)

Usein 2000-luvulla puhutaan pelkästä sähköisestä taloushallinnosta, vaikka tarkoitetaan kaikkien taloushallinnon prosessien sähköistämistä. Sähköinen taloushallinto eroaa kuitenkin hieman digitaalisesta taloushallinnosta. Digitaalisella taloushallinnolla tarkoitetaan kaikkien taloushallinnon prosessien ja tietovirtojen automatisointia ja käsittelyä digitaalisessa muodossa. Kaikki prosessit käsitellään tai ne syntyvät automaattisesti ilman paperia. Digitaalinen taloushallinto sisältää myös eri sidosryhmien ja yri-

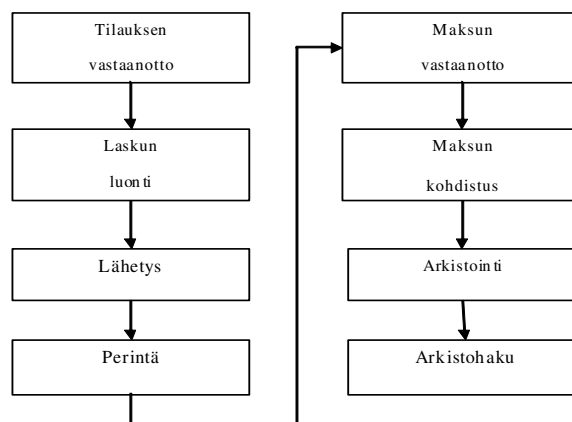
tysten välillä tapahtuvan tiedonsiirron. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi hankinnat tapahtuvat sähköisenä tai viranomaisraportointi voidaan hoitaa suoraan tietokoneelta. Sähköinen taloushallinto on periaatteessa vain digitaalisen taloushallinnon esiaste. Sähköisen taloushallinnon tarkoitus on siirtää kaikki taloushallintoon liittyvät prosessit automaattisiksi ja tätä myötä digitaalisiksi taloushallinnoksi. (Lahti & Salminen 2008, 13–22.)

2.1 Sähköinen laskutus

Internetin tulo on antanut runsaasti mahdollisuuksia taloushallinnon tehostamiseksi. Automatisoimalla toimintoja työn määrä vähenee. Pelkästään myyntilaskutusprosessin sähköistämällä ohitetaan monta manuaalista työvaihetta, ja tätä myötä säästetään aikaa. (Tomperi 2011, 139–140.)

Sähköisellä laskutuksella tarkoitetaan laskujen lähettämistä sähköisessä muodossa. Se voi olla joko laskun toimittamista asiakkaalle sähköpostin liitteenä, tai laskun tietosisällön toimittamista määrämuotoisena laskun välittäjälle. Sähköinen laskutus on laajempi nimitys, joka kattaa muun muassa verkkolaskun, kuluttajalle lähetettävän e-laskun, sähköpostin liitteenä lähetettävän laskun tai e-kirjeen, EDI-laskun ja skannatun laskun. Usein puhutaan kuitenkin verkkolaskutuksesta, vaikka tarkoitetaan sähköistä laskutusta. (Tieke n.d.b; Atsoft Oy Mäkinen 2005.)

Myyntilaskutusprosessi kokonaisuudessaan kattaa kaiken tilauksen syötöstä kirjanpidon kirjauksiin. Lisäksi olennaisena osana myyntilaskutusprosessia on saatavien hallinta. (Lahti & Salminen 2008, 15.) Sähköisenä lähetettävä myyntilasku tuottaa huomattavasti vähemmän työtä paperiseen laskuun verrattuna. Paperilaskun lähettäminen on käsityötä; se tulostetaan paperille, laitetaan kirjekuoreen, postitetaan postileimalla varustettuna ja jaetaan asiakkaalle. Lisäksi laskun käsittelyssä on monta vaihetta laskun postittamisenkin jälkeen. Kuviossa 2 havainnollistetaan myyntilaskutusprosessin eri käsittelyvaiheita. (Mäkinen & Vuorio 2002, 93–94.)

Kuvio 2. Myyntilaskun käsittelyvaiheita

Sähköisenä laskuna lähetetyt laskut mahdollistavat kaikkien vaiheiden käsittelyn digitaalisessa muodossa. Tämä nopeuttaa laskun käsittelyä jopa puoleen entisestä. Laskun käsittelyn nopeutumisen lisäksi sähköisyys nopeuttaa tiedonkulkua ja helpottaa ennakointia. (Tammelin 2010.)

2.2 Verkkolaskutus

”Verkkolasku on sähköinen lasku, joka siirretään automaattisesti lähettäjän järjestelmästä vastaanottajan järjestelmään” (Vallenius 2005a).

Lyhyesti sanottuna verkkolasku on siis lasku, joka lähetetään myyjältä sähköisessä muodossa vastaanottajalle. Tunnusomaista verkkolaskulle on, että lasku sisältää kaikki vastaavat tiedot kuin sama lasku sisältäisi paperisena versiona, ja jos laskun tulostaa tietokoneen näytölle, sen näkymä on täysin paperilaskua muistuttava. Lisäksi verkkolasku on aina käsiteltävissä automaattisesti sähköisessä muodossa kierrätystä ja hyväksymistä varten, ilman että sitä tarvitsee tulostaa. Verkkolasku voidaan myös säilyttää ja arkistoida sähköisessä muodossaan. (Kurki ym. 2011, 22–23; Lahti & Salminen 2008, 57; Tiede n.d.b.) Verkkolasku otettiin ensi kerran käyttöön Suomessa jo vuonna 1999 (Yritys Suomi 2011).

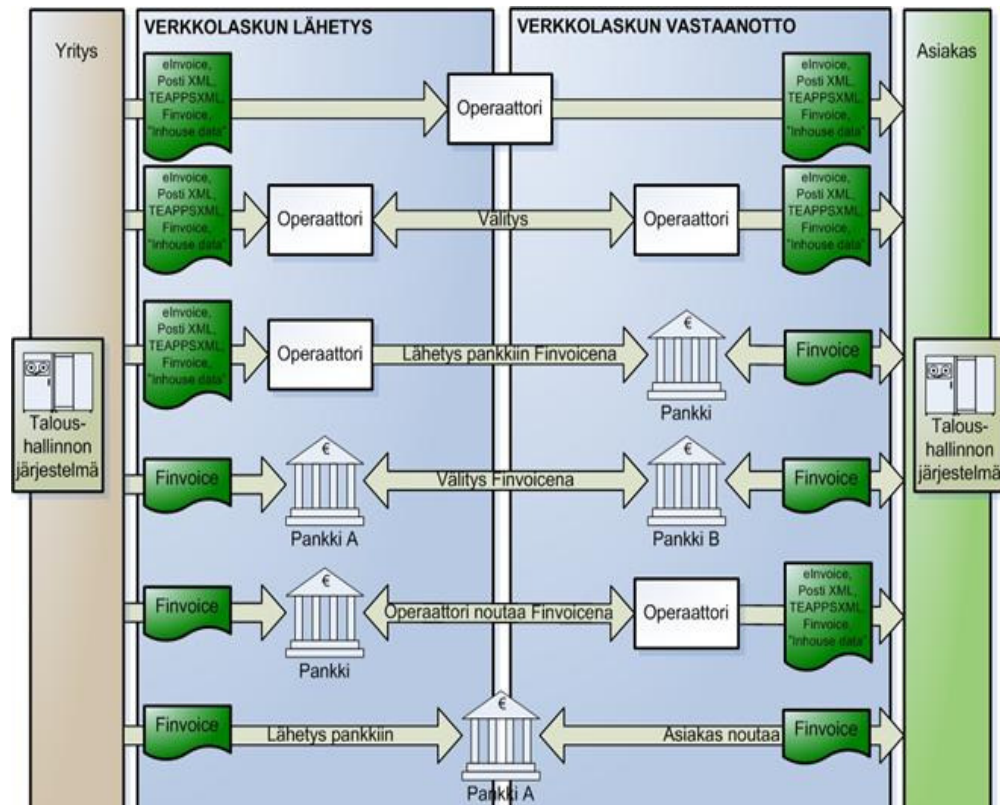
Verkkolaskujen lähettämiseen ja vastaanottamiseen tarvitaan operaattori ja ohjelmisto (Ensiaskleet verkkolaskutukseen 2005). Ennen kuin yritys voi alkaa lähettää verkkolaskuja, on sen tarkistettava, onko sen käyttämässä taloushallinnon ohjelmistossa verkkolaskuvalmius. Tarvitaan myös operaattori tai pankki välittämään laskuja eteenpäin asiakkaille, sekä tarvittaessa muuttamaan ne vastaanottajan järjestelmän vaatimaan muotoon. (Kurki ym. 2007, 23.) Myyjä voi lähettää asiakkaalle sähköisen laskun, vaikka vastaanottajalla ei olisikaan valmiutta vielä vastaanottaa sähköisiä laskuja. Tällöin operaattori tai pankki huolehtii siitä, että lasku tulostuu paperille ja lähtee postitse asiakkaalle. (Tomperi 2011, 141.)

Verkkolaskun lähetys vaatii, että sekä lähettävä että vastaanottava tietojärjestelmä ymmärtävät toisiaan. Suomessa onkin käytössä erilaisia verkkolaskuformaatteja, joiden muokkaamiseen operaattoria tarvitaan välikätenä, mikäli lähettävä ja vastaanottava taloushallinnon tietojärjestelmä ei ymmärrä toisiaan. Verkkolaskuformaatti kuvaa laskun sisällön erilaisina tietokenttinä. Suomessa käytössä olevat yleisimmät formaatit ovat seuraavat:

- Finvoice, joka on Suomen pankkiyhdistyksen verkkolaskustandardi
- eInvoice on pohjoismaisen verkkolaskukonsortion määrittelemä standardi
- TEAPPSXML, joka on Tieto Oyj:n verkkolaskujen käyttämä standardi
- EDI (Electronic Data Interchange) on vanhimpia käytössä olevia tiedonsiirtomalleja
- Lisäksi joulukuussa 2010 hyväksyttiin uusi ISO20022-standardi, jonka pitäisi helpottaa merkittävästi eri standardien yhteiskäyttöä.

Verkkolaskun maksajan tai lähettäjän ei kuitenkaan tarvitse huolehtia standardien yhteensopivuudesta, vaan niistä huolehtii laskujen välityksestä vastaava operaattori. (Kurki ym. 2011, 11, Launonen 2007.)

Parhaimmillaan verkkolasku kulkee suoraan lähettäjän laskutusjärjestelmästä vastaanottajan kirjanpitoon ilman manuaalisia vaiheita. Sekä myyjän että ostajan työ helpottuu, kun operaattorit hoitavat kaikki välivaiheet. Seuraavassa kuvassa havainnollistetaan kaikki verkkolaskun reitit laskun lähettäjän ja vastaanottajan välillä, operaattoreita ja pankkeja hyödyntäen. Operaattori muokkaa sähköisen laskun vastaanottajan vaatimaan muotoon.

Kuva 1. Verkkolaskun eri reitit

(TIEKE 2005a.)

2.2.1 Finvoice

Finvoice on Suomen pankkiyhdistyksen määrittelemä verkkolaskun esitystapa. Se on yksi verkkolaskustandardeista. Se sopii niin yrityksen kuin kuluttajalaskutuksenkin käyttöön, mutta kuluttajan Finvoice-laskusta käytetään nimeä eLasku. (Finvoice-verkkolasku yritysten välillä 2011.)

Finvoice-verkkolasku toimitetaan vastaanottajalle pankkien kautta. Se on XML-muotoinen lasku, joten se voidaan avata myös selaimessa. Finvoice-verkkolaskua tarjoavat pankit:

- Aktia
- Handelsbanken

- Itella Pankki
- Nordea
- OP-Pohjola-ryhmä
- POP Pankki
- Sampo Pankki
- Säästöpankit
- Tapiola Pankki
- Ålandsbanken

Pankit eivät muokkaa aineistoa, vaan hakevat ainoastaan finvoice-muotoisia laskuja. Operaattoreiden avulla laskumuoto voidaan kuitenkin muuttaa vastaanottajan vaatimaan formaattiin. (TIEKE 2005a, Finvoice-palvelun kuvaus 2012.)

Finvoice-verkkolaskustandardin käytön puutteena voidaan mainita sen kykenemättömyys lähettää laskujen liitteitä. Joillakin pienyrityksillä voi olla äärimmäisen tärkeää saada lähettää laskun mukana liite, esimerkiksi lähete tai tiedote. Lisäksi Finvoice-standardin mukaiseen laskuun ei voi saada personoitua yrityksen laskukuvaa. Siitä huolimatta, Finvoice on yleisimmin käytössä oleva formaatti. (Kurki ym. 2011, 37.)

2.2.2 eInvoice

eInvoice on entisen pohjoismaisen verkkolaskukonsortion sopima yhteinen määrittely, joka mahdollistaa verkkolaskujen luotettavan lähettämisen ja vastaanottamisen runkoverkossa. eInvoicen kanssa yhteensopivia taloushallinnon ohjelmistoja on olemassa parisenkymmentä. eInvoicen välittäjänä toimii Itella Oyj. (TIEKE n. d. a.)

2.2.3 TEAPPSXML

TEAPPSXML on Tieto Oyj:n luoma XML-muotoinen laskun esittämistapa. Sen lähtökohtana ovat liiketoimintaprosessien sekä talousohjauksen hallinnolliset tarpeet. Sanoma on osoittautunut sisällöltään hyvin kattavaksi laskusanoman yleiskuvaustavaksi ja se soveltuu kaikenlaisiin laskutyyppeihin sekä tukee liiketoiminnan erilaisia tarpeita. (TIEKE n. d. a.)

2.2.4 EDI-laskutus

EDI-lasku ei ole varsinaisesti verkkolasku. Se kehitettiin vuonna 1986 suuryritysten tarpeisiin yritysten väliseen tiedonsiirtoon. Sen käyttö perustuu kahden yrityksen väliseen sähköiseen tiedonsiirtoon. Sen sanomakuvaus on EDIFACT. Suomenkielinen vastine EDI:lle on OVT eli organisaatioiden välinen tiedonsiirto. EDI kuvaa tilaus-toimitusketjun useat eri sanomat, muun muassa tarjouspyyntö-, tarjous-, tilaus- ja tilausvahvistus-sanomat. Koska se syntyi aikana, jolloin tietotekniikka ei ollut vielä kovin kehittynyttä, on sen yhdistäminen nykyisiin taloushallinnon ohjelmiin vaikeaa. (Lahti & Salminen 2008, 60–61, TIEKE n.d.a.)

2.3 Sähköisen laskutuksen hyödyt

Verkkolaskutukseen siirtyminen tuo hyötyjä sekä lähettäjälle että vastaanottajalle. Liikenne- ja viestintäministeri Suvi Lindén asetti huhtikuussa 2008 osana Arjen tietoyhteiskunnan toimintaohjelmaa työryhmän valmistelevaan sähköisen laskutuksen edistämistä ja käyttöönottoa. Työryhmä kuvasi raportissaan myös sähköisen laskutuksen hyötyjä. Raportin (2009) mukaan merkittävimpänä ja nopeimmin havaittavana hyötynä huomataan laskutusprosessin nopeutuminen ja manuaalisen työn väheneminen, tai jopa katoaminen. Lisäksi usein maksuliikenne nopeutuu, kun sähköisesti lähetetyt laskut ehtivät asiakkaalle nopeammin ja tätä myötä maksusuoritus ilmestyy tilille nopeammin. Kun manuaalisesti hoidettu työ vähenee, vähenee myös inhimillisten virheiden mahdollisuus.

Myös Kurki, Lahtinen ja Lindfors (2011) kuvaavat sähköisen laskutuksen hyötyjä, joista siirtymisvaiheen jälkeen myöhemmin tullaan huomaamaan kustannusvaikutukset. On arvioitu, että yhden paperisen laskun kokonaiskustannus on noin 15–80 euroa. Yhden sähköisen laskun kustannukset on arvioitu olevan noin 1-10 euroa. Kustannusvaikutukset eivät kuitenkaan näy yhdessä yössä, vaan vasta pidemmän aikavälin jälkeen. Alussa kustannuksia käyttöönotosta usein syntyy huimasti. Siksi monet pienyritykset pelkäävät sähköiseen laskutukseen siirtymistä.

Yksi sähköisen laskutuksen hyötyvaikutuksia on asiakaspalvelu ja tätä myötä kilpailuedun parantuminen. Monet asiakkaat haluavat jo nyt saada laskunsa sähköisinä. Sähköisestä laskutuksesta on muodostumassa nykypäivänä jo melkein pä edellytys. (Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta. 2009, 7–8; Kurki ym. 2011, 29–30.)

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus on kerännyt sekä isoilta että pieniltä yrityksiltä sähköiseen laskutukseen siirtymisen hyötyjä. On koettu, että käyttöönotto onkin ollut huomattavasti helpompi ja nopeampi prosessi kuin mitä aluksi on pelätty. Erityisesti on yllätetty laskuttajan työn nopeutumisesta. Turhia työvaiheita on huomattu jäävän pois, ja lisäksi on todettu koko taloushallinnon prosessien sähköistämisen säästävän yllättävän paljon aikaa. Kaiken kaikkiaan, palaute on ollut suurimmaksi osaksi positiivista. (TIEKE 2005a.)

2.3.1 Ympäristönäkökanta

Sähköinen laskutus on ympäristöystävällinen tapa välittää laskuja. Sähköiseen laskutukseen siirtyminen voi olla yrityksen tapa viestiä asiakkailleen, että se on vihreä ja edistyksellinen, ja haluaa toimillaan pystyä vaikuttamaan ympäristön kuormituksen pienemiseen. Verkkolaskutus on keskimäärin neljä kertaa ympäristöystävällisempi kuin paperinen lasku. (Ympäristöystävällinen verkkolasku 2010.)

Ympäristövaikutuksien tärkein mittari on nykyään hiilijalanjälki. Sillä mitataan yleensä sitä, kuinka paljon kasvihuonekaasua jonkin tuotteen tai toiminnan mukana syntyy. Hiilijalanjälki ilmoitetaan massana. On laskettu, että verkkolaskun hiilijalanjälki on alimmillaan 150 grammaa, kun taas

paperilaskun vastaava noin 450 grammaa. (Ympäristöystävällinen verkkolasku 2010.)

Kaikkien Euroopan alueella käsiteltävien paperisten laskujen kuormittavuus on noin 2 800 000 hiilidioksiditonnia. Niiden käsittelyyn kuluu vuodessa 400 000 tonnia paperia, 2700 tonnia mustetta, 160 miljoonaa litraa öljyä ja 15 miljoonaa puuta. Euroopassa lähetetään vuosittain liki 30 miljardia laskua, joten paperisäästöllä ja laskutuksen sähköistämällä on huomattava merkitys ympäristölle. Suomessa yritysten lähettämistä laskuista alle puolet on edelleen paperimuodossa. (Gedig 2008.)

2.3.2 Arkistointi ja lainsäädäntö

Sähköinen laskutus tuo runsaasti etuja arkistoinnissa. Koska kirjanpitolaki nykyään sallii arkistoivan sähköisenä kaikki muut aineistot, paitsi tilinpäätösaineistoon liittyvän tasekirjan, säästetään arkistointitilaa. Tiedon hakeminen on huomattavasti nopeampaa, kun mappeja ei tarvitse selata.

Kirjanpitolaki edellyttää, että tietoa säilytetään kahdella erillisellä tietovälineellä. Tilikauden aikana toinen niistä voi olla tietokoneen kovalevy. Tilikauden jälkeen pysyvässä arkistoinnissa toinen säilytysmuoto on oltava sellainen, että tietosisältöä ei pääse muuttamaan, esim. CD-levy, ja niitä tulee säilyttää erillisissä tiloissa. Lisäksi on huomioitava, että monesti verkkolaskujen tositteisiin kuuluu liitteitä, joita on myös säilytettävä. (Kurki ym. 2011, 20–21, 29–30)

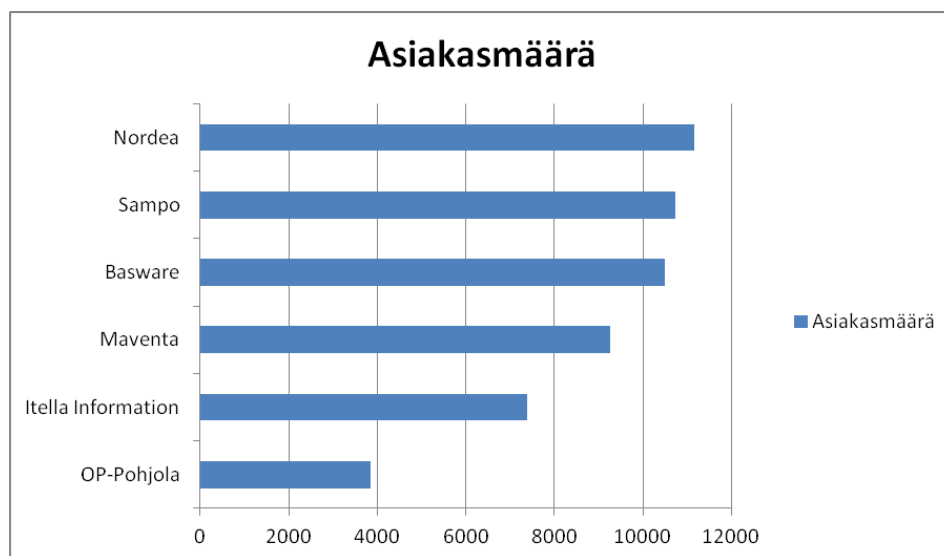
Lisäksi viranomaisasiointi helpottuu, kun esimerkiksi kausiveroilmoitukset ja Intrastat-raportit voidaan hoitaa suoraan sähköisesti. Verohallinto on jo pitkän aikaa halunnut, että kaikki ilmoitukset lähetettäisiin sähköisesti. Työajan säästö on huomattava, jos kausiveroilmoituksen saa taloushallinnon ohjelmasta suoraan sähköisesti. Kaikkien näiden yhteisvaikutuksesta taloushallinnon prosessit saadaan tehostettua ja haluttaessa voidaan siirtyä kokonaan digitaaliseen taloushallintoon. (Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta 2009, 7–8; Kurki ym. 2011, 20–21, 29–30.)

3 SÄHKÖISEN LASKUTUKSEN PALVELUNTARJOAJAT

Verkkolaskun lähettäjän tulee valita ensin palveluntarjoaja ennen kuin se voi aloittaa verkkolaskujen lähettämisen. Suomessa vakiintuneita verkkolaskujen välitystä tarjoavia palveluntarjoajia ovat eri verkkolaskuoperaattorit ja pankit. (Suomen Yrittäjät 2009.)

Verkkolaskupalveluita tarjoavien palveluntarjoajien toimintamalleissa on runsaasti vaihtelua. Suomen Yrittäjien syksyllä 2009 teettämän tutkimuksen perusteella operaattoreiden hinnoissa ja palveluiden sisällöissä oli huomattavia eroja. Pankkien hinnat todettiin olevan listahintaisia. Yrityksen onkin tärkeää kartoittaa tarpeensa ennen palveluntarjoajan valintaa. (Suomen Yrittäjät 2009.)

Tieken verkkolaskulaskuosoitteistosta vuonna 2012 kerätyn tiedon mukaan tällä hetkellä pankeista ylivoimaisesti eniten asiakkaita on Nordealla ja Sampo Pankilla. Yksityisistä operaattoreista Basware ja Maventa ovat suurimpia asiakasmäärältään. Seuraava kuvio näyttää suurimpien pankkien ja verkkolaskuoperaattorien asiakasmäärät TIEKEN verkkolaskuosoitteistosta kerätyn tiedon perusteella.

Kuvio 3. Suurimmat palveluntarjoajat asiakasmäärän mukaan (Lähde: TIEKE Verkkolaskuosoitteisto)

3.1 Operaattorit

Operaattori on palveluntarjoaja, joka välittää verkkolaskuja. Se myös muuttaa niitä eri esitysmuotoon, joista nykyisin yleisimmin käytössä oleva muoto on XML-muoto. Operaattorin tärkein tehtävä on välittää sähköinen lasku vastaanottajalle. (Lahti & Salminen 2008, 85.)

Suomessa toimivia yleisimpiä operaattoreita tällä hetkellä ovat muun muassa Basware, Tieto, Enfo ja Maventa. Operaattoreiden etuna on niiden pitkä kokemus verkkolaskutuksesta sekä laaja tietoliikenneosaaminen. Lisäksi niiden palveluntarjonta on usein pankkeja laajempaa. Ne voivat myös olla mukana muun muassa yrityksen verkkokaupan toiminnassa ja erilaisissa sähköisissä tilausjärjestelmissä. Lisäksi operaattorit välittävät laskujen liitteitä. (Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta 2009; Kurki ym. 2011, 37.)

Verkkolaskuoperaattoreita laskun välityksessä käytetään taloushallinnon ohjelmiston tai Internet-sovellusten välityksellä. Myös silloin, jos yrityksen oma laskutusjärjestelmä ei tue verkkolaskujen lähettämistä, voidaan operaattorin Internet-sovelluksen kautta lähettää laskuja vastaanottajille. Tämä sopii parhaiten pienille yrityksille, jotka eivät halua investoida taloushallinnon järjestelmään. Operaattorit välittävät laskun vastaanottajalle sen haluamassa muodossa. Mikäli vastaanottajan laskutusohjelma on eri formaattia kuin lähettäjän, operaattori muuttaa sen tarvittavaan muotoon. Sopimuksen mukaan myös lähettäjän sähköinen lasku voidaan tulostaa paperimuotoon, mikäli vastaanottaja niin haluaa. (Kurki ym. 2011, 37–38; Lahti & Salminen 2008, 85–86.)

3.2 Pankit

Alun perin verkkolaskujen välittäjinä toimivat ainoastaan operaattorit. Näiden rinnalle saatiin myös pankit tarjoamaan välityspalveluita. Pankit kuitenkin välittävät vain oman formaattinsa sisältävää laskua, Finvoice-laskua. Finvoice-standardin mukaista laskua käyttäen laskun mukana ei voi lähettää liitteitä. (Vallenius 2005)

Nykyään liki kaikki Suomen pankit välittävät jo verkkolaskuja. Pankit välittävät laskuja jo olemassa olevia verkkopankkikanavia myöten eräsiirtona pankkiyhteysohjelmalla tai verkkopankin kautta. Yrityksen taloushallinnon järjestelmän täytyy pystyä muodostamaan itsenäisesti Finvoice-standardin mukainen aineisto, joka lähetetään sitten pankin maksuliikennejärjestelmään. Pankki välittää laskun Finvoice-laskuna joko asiakkaan pankkiin tai operaattorille. Mikäli asiakas ei voi vastaanottaa sähköisiä laskuja, voi pankki välittää aineiston sovittuun tulostuspalveluun, ja sieltä edelleen postitettavaksi asiakkaalle. Laskun lähettäminen ja niiden noutaminen on yhtä turvallista kuin tiliotteidenkin noutaminen. Pankki tunnistaa asiakkaansa ja yritykselle toimitetaan tieto laskun perillemenosta. (E-lasku eräsiirtona 2011.)

Pankit tarjoavat verkkolaskuille jonkin verran myös arkistointi- ja hallinnointipalveluja. Verkkolaskuja voidaan lähettää pankkien kautta niin yritys- kuin kuluttaja-asiakkaille. Kuitenkaan pelkästään laskujen välityksellä verkkopankissa ei saada kaikkia automaattisen laskunkäsittelyn hyötyjä, sillä verkkolaskutusta pankissa ei voi yhdistää suoraan yrityksen taloushallinnon järjestelmään. (Kurki ym. 2011, 36–37; E-lasku eräsiirtona 2011; Suomen Yrittäjät 2009.)

4 SÄHKÖISEN LASKUTUKSEN KÄYTTÖÖNOTTO

Yrityksen sähköisen laskutuksen käyttöönotto voidaan jakaa sähköiseen laskujen lähettämiseen sekä niiden vastaanottamiseen. Usein nämä kaksi projektia ovat kokoluokaltaan erilaisia ja täten ne kannattaa toteuttaa eri aikana. Tässä luvussa käsitellään ainoastaan sähköisten laskujen lähettämisen käyttöönottoprosessia. Käyttöönotto on hyvä toteuttaa mahdollisimman perusteellisesti, jotta koko projektista saadaan paras mahdollinen hyöty, sekä vältetään sudenkuopilta.

4.1 Nykytilanteen kartoitus

Kun yritys on tehnyt päätöksen siirtyä sähköiseen laskutukseen, on sen ensin kartoitettava nykytila. On selvitettävä, mitkä ovat yrityksen nykyiset taloushallinnon prosessit sekä tekniset valmiudet. On myös tärkeää selvittää henkilökunnan nykyiset toimintatavat ja työprosessit, sekä vaikutukset niihin, mikäli sähköiseen laskutukseen siirrytään. Henkilökunnan tiedottaminen projektin alusta saakka on äärimmäisen tärkeää, jotta suurin hyöty sähköisestä laskutuksesta saadaan heti alusta alkaen. Uusista toimintatavoista ei voida saada parasta mahdollista hyötyä, mikäli henkilökuntaa ei pidetä ajan tasalla ja opeteta käyttämään uusia järjestelmiä ja ohjelmia oikein. (TIEKE 2005a.)

Nykytilanteen kartoitus lähtee yrityksen omien tarpeiden ja tavoitteiden määrittelystä. Koska verkkolaskutuksen käyttöönotto aiheuttaa kustannuksia, on tarkoin selvitettävä mitkä ovat yrityksen tarpeet projektilta. Yrityksen koko ja laskutusvolyymi voivat olla määrääviä tekijöitä projektin suunnittelussa ja yhteistyökumppaneiden valinnassa. Nykyisten teknisten valmiuksien selvittäminen on myös tärkeää. On selvitettävä, pystyykö nykyinen taloushallinnon ohjelma tai laskutusjärjestelmä muodostamaan myyntilaskusta sellaisen tiedoston, jonka voi välittää operaattorille tai pankille. Lisäksi on selvitettävä, pystyvätkö asiakkaat vastaanottamaan verkkolaskuja. On myös hyvä selvittää, minkä muotoisia verkkolaskuja suurimmat asiakkaat vastaanottavat. Eduksi on, jos jo aloitusvaiheessa pystytään lähettämään laskut asiakkaan toivomassa muodossa. (TIEKE 2005a; Kurki ym. 2011, 32–34.)

Verkkolaskuja vastaanottavien asiakkaiden verkkolaskuosoitteiden kerääminen on hyvä aloittaa käyttöönottoprojektin alusta saakka. TIEKE ylläpitää sivustoa, josta voi nähdä mitkä yhteisöt lähettävät tai vastaanottavat verkkolaskuja. Lisäksi on hyvä samalla selvittää, mitä operaattoreita verkkolaskuja vastaanottavat asiakkaat käyttävät. Verkkolaskuosoite on laskuttajan tai vastaanottajan osoite, jonka avulla sähköisiä laskuja lähetetään. Se voi olla muotoa OVT-tunnus, IBAN-tunnus, tai Verkkopalvelutunnus. (Tieke n.d.b.)

Verkkolaskutusta suunnitteleva yritys saa parhaiten tavoitteensa selville vastaamalla mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Kuinka paljon yritys lähettää laskuja ja kenelle laskuja lähetetään?
- Kuinka paljon yritys vastaanottaa laskuja?
- Haluavatko asiakkaat laskunsa sähköisinä vai paperisina?
- Onko verkkolaskutukseen siirtyminen tulevaisuuden kannalta välttämätöntä?
- Kuinka suuria investointeja ja muutoksia yritys on valmis tekemään verkkolaskutukseen siirtymiseksi?
- Mitä hyötyjä verkkolaskutukseen siirtymisestä yritykselle syntyy?
- Millaiset tavoitteet yrityksellä on verkkolaskutukselle?

Kun näihin kysymyksiin on saatu vastaus, voidaan alkaa miettiä operaattorin valintaa ja teknisiä vaatimuksia. (Ensiasteleet verkkolaskutukseen 2005.)

4.2 Tekniset valmiudet ja operaattorin valinta

Teknisillä valmiuksilla tarkoitetaan sitä, että nykyinen taloushallinnon järjestelmä tai laskutusohjelma kykenee tuottamaan sellaisen tiedoston, jonka voi välittää edelleen operaattorille tai pankille. On selvitettävä, minkä formaatin mukaista tiedostoa nykyinen ohjelmisto voi tuottaa. Mikäli tämän hetkisillä ohjelmistoilla ei ole valmiutta lähettää verkkolaskutiedostoja, voidaan selvittää onnistuisiko se ohjelmistopäivityksen avulla. (TIEKE 2005a). Täytyy myös varmistaa, että päivityksen jälkeen ohjelmisto voi tuottaa vähintään minimituotesisällön mukaisia verkkolaskuja (Liite 1). Sähköisen laskun tarvitsee minimissään sisältää laskuerän tiedot, laskun otsikkotiedot, laskun maksatus- ja viitetiedot, laskuttajan tiedot, laskun summatiedot, rivin otsikkotiedot, laskurivin hinnoitteluperusteet ja laskurivin summatiedot.

Uuden taloushallinnon ohjelmiston hankinta voi olla ajankohtainen, jos todetaan, että nykyisellä ohjelmistolla toimintatavat ja prosessit ovat tehotomia tai vanha taloushallinnon ohjelmisto ei pysty tuottamaan ohjelmistopäivityksen jälkeen minimituotesisällön mukaista tiedostoa verkkolaskutusta varten. Mikäli uuteen ohjelmistoon ei ole mahdollista investoida, sen voi myös vuokrata. Vuokraamisesta käytetään nimitystä ASP-palvelu, ja siinä palveluntarjoaja vastaa koko ohjelmiston toiminnasta. Vuokraaja maksaa käyttömaksua. Usein tilanteissa, joissa lähtevien laskujen määrä on pieni tai verkkolaskut ovat vain yksittäisiä, voidaan hyödyntää palvelua, jossa laskut syötetään operaattorin järjestelmään käsin. (Kurki ym. 2011, 34–37.)

Palveluntarjoajien valmiudet ja tarjoamat palvelut voivat olla hyvin erilaisia ja erihintaisia. Palveluntarjontaan voidaan perehtyä sen perusteella, mitkä ovat yrityksen omat tarpeet ja tavoitteet sähköiseen laskutukseen siirtymiseltä. Lisäksi yrityksen täytyy selvittää, mitä toimintoja operaattorilta tai pankilta tarvitaan. Eri palveluntarjoajia on hyvä vertailla kilpailutamalla ne. Koska palveluntarjoajia on paljon, yrityksen kannattaa laatia tarjouspyynnöt, jotta tarjousten vertailu on helpompaa. Opinnäytetyöni liitteenä on TIEKEN laatima tarjouspyyntömalli, jonka pohjalta verkkolaskutusta suunnittelevan yrityksen on hyvä aloittaa palveluntarjoajien kilpailutus (Liite 2). Tarjouspyynnön tulisi olla mahdollisimman selkokielineen

kuvaus siitä, minkälaiseen käyttöympäristöön yritys haluaa verkkolaskutuksen ottaa. Jos yrityksellä on jotain tietoteknisiä vaatimuksia, ne on hyvä mainita jo tarjouspyynnössä operaattorille. (TIEKE 2005a, Kurki ym. 2011, 40–42.)

Myös yrityksen omia ja asiakkaiden tarpeita on käytävä läpi tarjouksia vertaillessa. Ennen kuin operaattori tai pankki valitaan ja projekti aloitetaan, on hyvä selvittää muun muassa seuraavat kysymykset:

- Haluaako yritys operaattori huolehtimaan kaikista laskun muokkaamiseen tarvittavista toimenpiteistä ja toimittamaan myös paperilaskut asiakkaille?
- Haluaako yritys laskuun liitteitä tai kuvia ja huolehtiiko operaattori niistä?
- Tarvitseeko vastaanottaja laskuun kuvan?
- Tarvitseeko yritys arkistointipalvelua?
- Kuinka kauan laskuja voi selata ja säilyttää?
- Lähetetäänkö verkkolaskuja sekä yritys- että kuluttaja-asiakkaille ja onko yrityksellä myös ulkomaisia asiakkaita?

Kun tarjoukset operaattoreilta on saatu, on tärkeää ottaa huomioon erityisesti operaattorin tekninen osaaminen ja luotettavuus. Lisäksi verkkolaskuja toimittavan yrityksen omien asiakkaiden sijoittuminen operaattoreiden markkinaosuuksissa on hyvä huomioida. Operaattoriin voi myös liittyä aiempia kokemuksia tai sitoumuksia. Oman laskutus- ja taloushallinnon järjestelmän vaikutus operaattoreilta saataviin tarjouksiin on tärkeä tekijä tarjouksia vertaillessa. Lisäksi yrityksen on äärimmäisen tärkeää huomioida operaattoreiden palvelujen ylläpitoon liittyvät tekniset asiat, ohjelman käyttöönotto, sekä käyttöön liittyvät kustannukset. Pelkästään perustamiskustannukset, palvelun kokonaishinta sekä kehityskustannukset eivät saa olla tarjouksia vertaillessa tärkeimpiä seikkoja. Näiden asioiden pohjalta voidaan lopulta tehdä päätös ja aloittaa projektin testaus sekä käyttöönotto. (TIEKE 2005a.)

4.3 Testaus ja käyttöönotto

Ennen kuin verkkolaskutus otetaan kokonaan käyttöön, on lähetystä testattava operaattorin kanssa. Se, kuinka laajasti joudutaan testaamaan, riippuu käyttöön otettavasta ratkaisusta sekä yrityksen nykyisistä järjestelmistä. Testauksesta ja käyttöönottoaikataulusta on sovittava asiakkaiden kanssa erikseen. Testikumppaniksi on hyvä valita sellainen asiakas, joka on jo tottunut verkkolaskujen vastaanottaja. (TIEKE 2005a.)

Testauksessa otetaan huomioon eri laskutyypit ja vastaanottajat. Varmistetaan, että lasku saapuu asiakkaalle oikeassa formaatissa sekä sen vienti automaattiseen kirjanpitoon toimii niin kuin asiakas haluaa. Testilaskussa pitää lukea selkeästi ”testi”, jotta lasku ei siirry normaaliin hyväksyntäkiertoon. Testausvaiheeseen on hyvä käyttää tarpeeksi aikaa, jotta mahdollisilta virheiltilta ja tulevilta ongelmatilanteilta säästytään. Kaikki mahdolliset muodot, mitä yrityksessä tullaan laskuttamaan, on testattava. Vasta, kun

testilaskut menevät ongelmitta läpi, voidaan käyttöönotto aloittaa. (TIEKE 2005a.)

Käyttöönotossa on erityisesti huomioitava kaikkien asiakkaiden ajantasainen informointi. Henkilökunta on myös pidettävä ajan tasalla koko projektin ajan. Lisäksi verkkolaskuja vastaanottavien asiakkaiden verkkolaskuosoitteistoa on päivitettävä koko ajan.

5 SÄHKÖISEN LASKUTUKSEN KÄYTTÖÖNOTTO YRITYKSESSÄ PHONAK AB FILIAL I FINLAND

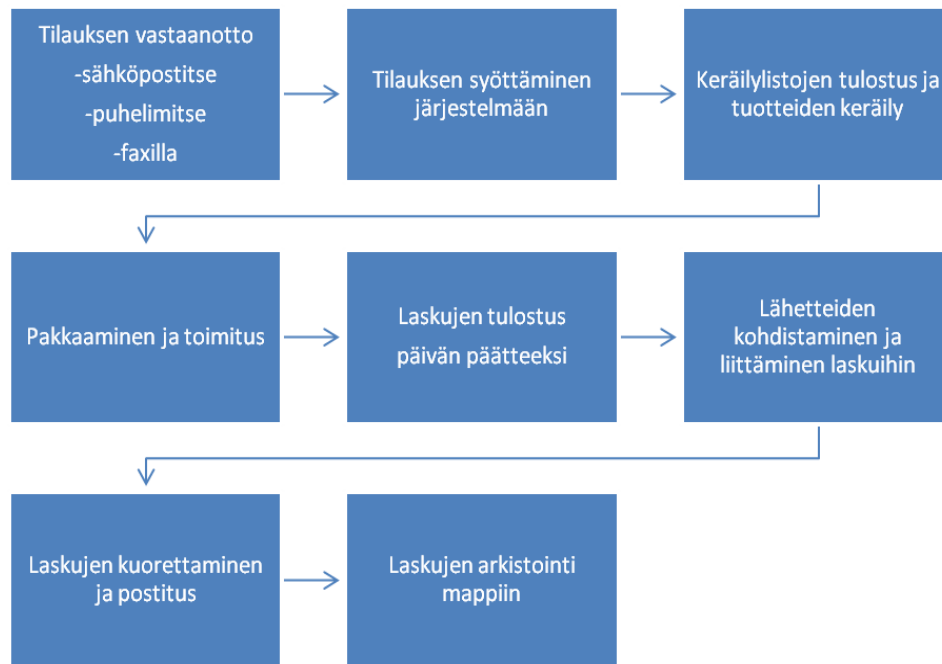
Sähköinen laskutus ei ole vielä käytössä yrityksessä, jossa työskentelen. Yrityksen suurimmat asiakkaat ovat kuitenkin julkishallinnon toimijoita, ja yleisen julkisen hallinnon suosituksen (JHS 155) mukaan verkkolaskujen vastaanottomahdollisuus pitäisi olla käytössä jo kaikilla julkishallinnossa toimivilla. (JHS Suositukset 2010.) Phonak Ab filial i Finlandin olisi siis siirryttävä mahdollisimman pian sähköiseen myyntilaskutukseen. Tällä hetkellä se olisi asiakaspalvelua parhaimmillaan ja osaltaan myös valtti alalla koko ajan kiihtyvässä kilpailussa. Myöhemmin sähköisestä laskutuksesta tulee varmasti asiakkaiden ehdoton vaatimus. Lisäksi verkkolaskutus on jo tällä hetkellä nykypäivää.

5.1 Myyntilaskutuksen nykytila

Phonak Ab filial i Finlandin myyntilaskutusprosessi nykyisellään kattaa kaiken tilausten syötöstä toimitukseen ja laskutukseen. Laskut käsitellään manuaalisesti paperiversioina. Liikevaihdon kasvun myötä on päivittäinen työmäärä laskutuksen parissa lisääntynyt. Keväällä 2011 siirryttiin logistiikassa keskitettyyn toimittamiseen, jolloin alettiin käyttää keräilylistoja, ja ryhdyttiin keräälemään ja toimittamaan tilaukset varastosta keskitetysti muutaman, logistiikasta vastaavan ihmisen voimin. Koko tilaus-laskutusprosessin tehostamisen kannalta myös sähköiseen laskutukseen siirtyminen myyntilaskutuksessa olisi kannattavaa.

Yrityksellä on käytössä toiminnanohjausjärjestelmä nimeltään iScala. iScala on Epicorin tuote, ja se on erityisesti suunniteltu monikansallisille yhtiöille. iScalan käyttö Phonak Suomessa tapahtuu etäyhteydellä internetiä käyttäen Phonak Ab Tukholmasta käsin. Serveri sijaitsee Tukholmassa ja pääkäyttöoikeudet toiminnanohjausjärjestelmään ovat Ruotsissa. Toiminnanohjausjärjestelmä on standardoitu Ruotsin tarpeiden mukaiseksi. Phonak Suomella on käytössä iScalasta sen verran toimintoja, kuin Ruotsissa on päätetty ottaa käyttöön. Ongelmaksi ovat välillä muodostuneet erityisesti maiden erilaiset lait ja tarpeet. Alkutilanne on, ettei tiedetä onko Phonak Ruotsissa käytössä sähköistä laskutusta. Lisäksi opinnäytetyöni alkuolettamus on, että tämänhetkisellä iScalan versiolla ei olisi mahdollista tuottaa sellaista tiedostoa, jonka voisi välittää operaattorille tai pankille verkkolaskua varten. Hypoteesini nykyisen myyntilaskutuksen muuttamisesta verkkolaskutukseen on, että nykyinen ohjelmistomme vaatisi päivityksen, ennen kuin verkkolaskutus voitaisiin ottaa käyttöön. Epicor kertoo Internet-sivuillaan, että iScalan taloushallinnon moduuliin on mahdollista ottaa käyttöön finvoice-formaatin mukainen verkkolaskutus (Epicor).

Seuraava kuvio kuvaa Phonak Suomen myyntilaskutusprosessia tällä hetkellä tilauksen vastaanotosta laskun arkistointiin.

Kuvio 4. Phonak Ab filial i Finland myyntilaskutusprosessi

Kuviossa ei ole mainittu manuaalisen laskutusprosessin jälkeisiä reskontran ja kirjanpidon tehtäviä.

Phonak Ab filial i Finlandin myyntilaskutusprosessi on tilausperusteista myyntiä. Se alkaa siitä, kun asiakas tilaa kuulokojeen tai –kojeet. Tilauksen asiakas voi lähettää sähköpostitse, faksilla tai puhelimitse. Tilauksen vastaanotosta ja syöttämisestä tilausjärjestelmään vastaa se henkilö, joka ottaa tilauksen vastaan. Puhelimitse saapuneet tilaukset kirjataan tilauslomakkeelle ja saman päivän aikana järjestelmään. Tilauslomakepaperi säilytetään laskun ja lähetteen kanssa arkistointia varten. Sähköpostit tulostetaan ja niissä olevat tilaukset kirjataan järjestelmään. Tulostettu sähköposti säilytetään. Faksilla saapuneet tilaukset kirjataan järjestelmään ja faksi säästetään arkistointia varten.

Päivän aikana syötetyt tilaukset tulostetaan keräilylistoiksi viimeistään seuraavana aamuna. Keräilylistoille tulostuvat vain tuotteet, joita on varastossa. Logistiikasta vastaavat henkilöt keräilevät, pakkaavat ja toimittavat kuulokojeet ja –tarvikkeet asiakkaille. Paketin mukaan tulostetaan lähete, jolloin tilaus muuttuu järjestelmässä statukseltaan toimitetuksi. Järjestelmä tulostaa kolme lähetettä, joista vain yksi lähtee paketin mukana. Kaksi muuta jäävät odottamaan laskutusta ja arkistointia.

Päivän päätteeksi laskujen tulostus tapahtuu massatapahtumana. Kaikki järjestelmässä toimitetuksi muuttuneet tilaukset tulostetaan laskuiksi. Laskuja tulostuu kaikista toimituksista kaksi kappaletta, joista toinen kuoritetaan yhden lähetteen kera asiakkaalle toimitettavaksi. Toinen laskuista jää arkistoitavaksi lähetteen kera. Päivän laskut arkistoidaan mappiin laskunumerojärjestyksessä. Opinnäytetyöni liitteenä on kopio normaalista Phonakin myyntilaskusta ilman hintatietoja sekä laskutusasiakkaan nimi- ja osoitetietoja. (Liite 3)

Arkistoinnin jälkeen laskut järjestelmässä suljetaan, ja siirretään kirjanpitoon. Myöhemmin saapuvat suoritukset kohdistetaan kirjanpidossa manuaalisesti niihin kuuluviin laskuihin maksetuiksi. Viitemaksujen tiliotteet tulostetaan ja viitemaksujen suoritukset kohdistetaan yksitellen viitenumeron perusteella maksetuiksi. Koko laskutusprosessin käsittelyaika riippuu siitä, kuinka paljon toimituksia päivän aikana on ollut ja voi vaihdella todella paljon. Oheisessa taulukossa on laskettu laskun käsittelyaika ilman arkistointia ja sen jälkeisiä kirjanpidollisia tehtäviä.

Taulukko 1. Laskun käsittelyaika (päivittäiset laskut)

Tehtävä	Aika / 10 laskua	Aika / 1 lasku
Laskun tulostus	3 min	18 sek
Laskujen kohdistaminen päivän aikana toimitettuihin lähetteisiin	5 min	30 sek
Laskujen kuoretus	5 min	30 sek
Laskujen postitus	1 min	6 sek
Laskujen sulkeminen ja siirto kirjanpitoon	1 min 30 sek	9 sek
Yht.		93
		93 sek = 1 min 33 sek

Osa Phonak Suomen laskutuksesta ei kuitenkaan ole päivittäin tapahtuvaa tilausperusteista laskutusta, vaan iso osa laskutuksesta on niin sanottua laskutusta luovutusvarastosta. Näihin laskutuksiin ei liity avointa myyntitilausta järjestelmässämme, eikä tuotteiden keräilyä, vaan laskutus tapahtuu asiakkaan luovutusvarastosta. Osa asiakkaista haluaa kuulokojeita kokeiluun, ja tällöin niitä luovutetaan asiakkaan varastoon maksutta tietyn ajaksi. Silloin järjestelmään tehdään tuotteesta varastosiiro asiakkaan varastoon ja koje lähtee asiakkaalle maksutta. Asiakas saa kuulokojeen varastoonsa kokeiluun ja kojeen mukana Phonakilta lähtee lähete. Kojet voivat myös palautua takaisin, mikäli loppukäyttäjä ei ole kokenut saavansa kojeesta hyötyä. Osa kokeiluista johtaa kuitenkin siihen, että kojeet saa laskuttaa. Tällöin asiakkaalta tulee laskutuslupa, ja lasku tehdään suoraan järjestelmästä ilman erillistä päivän aikana toimitettua tilausta. Järjestelmään syötetään siis erillinen tilaus, josta tulostetaan pelkät laskut. Tilaus tehdään asiakkaan omalle varastopaikalle ja tuote poistetaan asiakkaan varastosta. Tällaiset laskutukset ovat yksittäisiä laskujen tulostuksia. Kuukausitasolla näitä laskuja tehdään paljon, ja koska laskut ovat yksittäin tulostettavia, menee näiden laskujen käsittelyyn kuukausittain rutkasti aikaa. Seuraavassa on laskettu keskimääräisesti, kuinka kauan yhden luovutusvarastosta laskutettavan laskun käsittelyyn menee nykyisellään aikaa. Laskun käsittelyaikaan vaikuttaa merkittävästi kuinka suuresta laskutuksesta on kyse. Esimerkki on laskettu keskimääräisesti.

Taulukko 2. Laskun käsittelyaika (luovutusvarastolaskut)

Tehtävä	Aika / 1 lasku
Tiedon haku	30 sek
Laskutilauksen syöttö järjestelmään	2 min
Laskun tulostus ja haku printteriltä	10 sek
Laskun kuoretus	10 sek
Laskun postitus	5 sek
Yht.	2 min 55 sek

Kuukausittain Phonakilta on laskettu lähtevän keskimäärin noin 660 myyntilaskua. Tämä sisältää kaiken laskutuksen. Jos näistä edes osa saataisiin lähtemään sähköisinä, olisi työajan säästö merkittävä.

Phonakin suurimmat asiakkaat ovat isoja sairaanhoitopiirejä. Pikkuhiljaa viime vuosien aikana sairaala-asiakkaiden tiedotteita sähköiseen laskun vastaanottoon siirtymisestä on tipahdellut tasaisesti. Lisäksi suuren osan asiakkaista muodostavat yksityiset lääkäriasemat. Niissä verkkolaskuvalmiuksia on vähemmän, mutta lisääntyvässä määrin joka tapauksessa. Poikkeuksen tekevät pienet, yhden miehen tai naisen yritykset, joissa kuulontutkija toimii yksin. Lisäksi iso osa tilauksista tulee päivittäin loppukäyttäjiltä; kuulokojeen käyttäjät tilaavat kuulokojeparistoja ja muita kuulokojeisiin liittyviä tarvikkeita. Verkkokaupan kautta tapahtuvan myynnin on myös huomattu kasvavan huomattavasti.

Kuulokojeiden ja kuulokojetarvikkeiden tilausmäärät vaihtelevat kovasti. Toisinaan asiakkaat tilaavat vain yhden kojeen tiettyä asiakasta varten, toisinaan varastoon tilataan useita kymmeniä, joskus jopa sata kojetta. Tämä ei kuitenkaan vaikuta päivittäiseen laskutusprosessiin, koska päivittäin toimitetuista kojeista laskut tulostetaan massatulostuksena kerran päivässä. Ainoastaan, jos asiakkaan varastossa on paljon kojeita ja laskutuslupa niiden laskuttamiseen tulee kerralla, on laskun tekeminen hidasta.

5.2 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyöni tässä osiossa selvitin, mitä toimenpiteitä Phonak Ab filial i Finlandilta vaatii, mikäli sähköiseen laskutukseen halutaan siirtyä. Selvitin, ovatko yrityksen nykyiset tekniset valmiudet sellaiset, että sähköiseen laskutukseen voitaisiin siirtyä. Tutkimukseni oli kartoitusta siitä, pystytäänkö yrityksen nykyisellä toiminnanohjaus- ja laskutusjärjestelmällä tuottamaan sellaista laskuformaattia, jotta verkkolaskutuksen voisi ottaa käyttöön. Tässä osiossa käyn läpi vaihtoehdot, miten sähköisen laskutuksen käyttöönotto voidaan alkaa toteuttaa, mikäli se on mahdollista ja siihen päätetään siirtyä. Lisäksi tutkimuksen edetessä päädyin selvittämään, mitä muutaman vaihtoehdon käyttöönotto tulisi arviolta maksamaan.

Sähköisen laskutuksen käyttöönotto lähtee siitä, että selvitetään mitä verkkolaskutukselta halutaan. Käydään läpi nykyiset myyntilaskutusprosessit ja mitä niistä halutaan sähköistää. Tällä hetkellä Phonakilla on käytössä kaksi erilaista laskutusmuotoa, joista ajan säästön vuoksi olisi kannattavaa sähköistää molemmat. Lisäksi Phonak laskuttaa kuluttaja-asiakkaita kuulokojetarvikkeista. Tämä on otettava huomioon sähköisen laskutuksen palveluntarjoajaa valitessa. Useimmat kuulokojeen käyttäjät ovat iäkkäitä ihmisiä, joilla ei ole mahdollisuuksia vastaanottaa verkkolaskuja. Palveluntarjoajan on siis tarjottava myös laskun tulostusmahdollisuutta.

Aloitin tutkimuksen haastattelemalla teemahaastattelun muodossa Phonak Ab filial i Finlandin maajohtajaa sekä controlleria. Teemahaastattelun kysymyspatteristo liitteenä (Liite 4). Haastattelu mukaili liitteen kysymyksiä, mutta oli hyvin vapaamuotoista keskustelua. Erityisesti haastattelussa kävi ilmi, että sähköiseen laskutukseen halutaan siirtyä heti kun se on mahdollista. Ainoastaan uusiin järjestelmiin ei ole nyt mahdollisuutta vaihtaa, joten projekti pitäisi pystyä hoitamaan nykyisillä järjestelmillä. Taustalla on Phonak Nordic-yhteistyön suunnittelu ja organisaatorakenteen uudistaminen. Se käytännössä tarkoittaa sitä, että kaikki pohjoismaiset Phonakin myyntiorganisaatiot tulevat siirtymään uuteen, yhteiseen toiminnanohjausjärjestelmään. Suomessa ei aiota investoida järjestelmä uudistuksiin ennen sitä. Tämä uusi organisaatorakenne on tulossa käyttöön hyvinkin pian.

Maajohtajan ja controllerin haastattelussa kävi ilmi, että ei ollut tiedossa vielä, onko muualla Phonakilla käytössä sähköistä laskutusta. Tiedetään, että Ruotsissa Phonakilla on suunniteltu sen käyttöönottoa. Kuitenkin koettiin, että mikäli nykyisillä järjestelmillä voidaan saada sähköinen laskutus Phonak Suomessa käyttöön, voidaan projekti aloittaa heti kun henkilöresursseja siihen on. Yrityksessä ollaan valmiita tekemään taloudellisia investointejakin, jos päivitys tai muut toimenpiteet maksavat. Lisäksi koettiin, että kustannusten laskeminen ainakin arviolta olisi hyödyllistä. iScala päivitettiin 2011 syksyllä ja tällä hetkellä käytössä on versio 2.3. Administrator-oikeudet ovat controllerilla, mutta hänellä ei ole ollut aikaa selvittää tarkemmin mitä päivitys- ja käyttöoikeuksia tunnuksilla on.

Teknisten valmiuksien selvittäminen koostui yhteydenpidosta Phonak Ab Ruotsiin, Phonak Ab Ruotsin käyttämään konsulttiyritykseen sekä ohjelmistotoimittajiin Maventaan sekä Epicoriin. Olin yhteydessä näihin kaikkiin sähköpostitse sekä puhelimitse. Phonak Ab filial i Finlandilla ei Tampereen konttorilla ole käytössään erityistä IT-tukihenkilöä, joka voisi selvittää iScalan teknisiä puolia. Tampereen konttorilla tietotekniikkaan liittyvissä ongelmissa asioita hoitaa huollon työntekijä sekä maajohtaja. iScalaan liittyvissä ongelmissa ollaan aina yhteydessä suoraan Tukholmaan Phonak Ab:lle tai konsultteihin.

Konsulttiyrityksenä Ruotsin Phonak on käyttänyt Bitlog Ab:tä, joka toimii Ruotsissa Epicorin tuotteiden konsulttina. Bitlog Ab on ruotsalainen ohjelmistotuottaja. Erityisesti minua kiinnosti selvittää konsultin avulla, mitä Suomessa voitaisiin tehdä ja voisiko iScalasta saada minkäänlaista verkkolaskuformaattia. Phonak Ab filial i Finland on myös aikaisemmin käyttä-

nyt Bitlogin konsultteja apuna iScalaan liittyvissä ongelmissa. Tutkimukseni edetessä olin sähköpostitse ja puhelimitse yhteydessä konsultteihin.

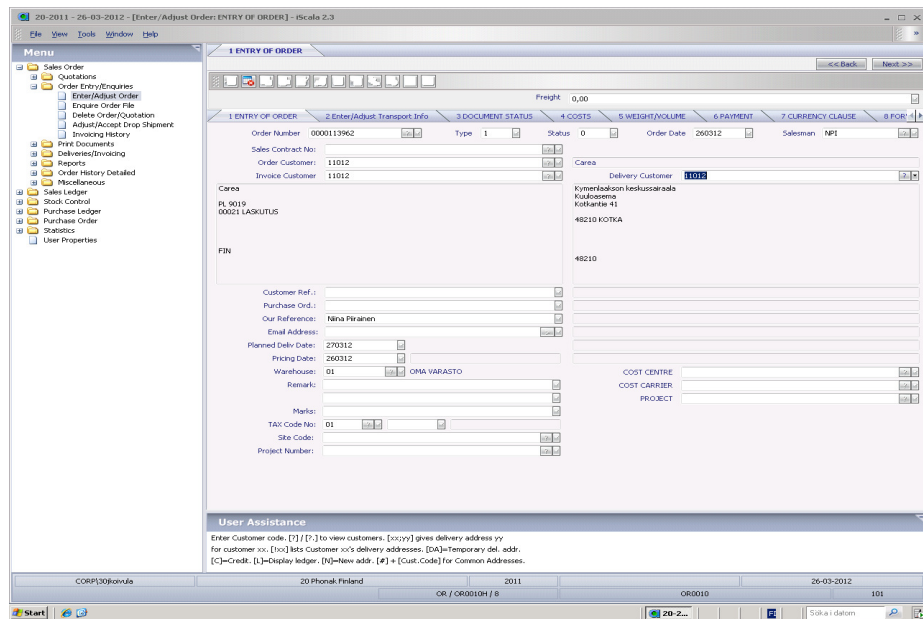
Ruotsiin olin yhteydessä henkilöön, joka vastaa Phonak Ab:n laskutuksesta ja taloushallinnosta Tukholmassa. Tarkoitukseni oli selvittää, mitä Ruotsissa oli ajateltu sähköiseen laskutukseen siirtymisestä. Yllätyksekseni heti tutkimukseni aluksi selvisi, että Ruotsissa oli siirrytty käyttämään sähköistä laskutusta iScalassa syksyllä 2011. Bitlogin konsultti oli usean kuukauden työn jälkeen saanut nykyiseen järjestelmään käyttöön Ruotsissa hyvin yleisesti käytössä olevan Svefaktura-formaatin. Svefaktura on hyvin vastaava formaatti Ruotsissa, kuin Suomessa yleisesti käytössä oleva Finvoice-formaatti. Tieto siitä, että Finvoice-formaatin kaltaista aineistoa iScalasta voisi tuottaa, auttoi minua eteenpäin selvitystyössä.

Taustatietoja kerätessäni oli selvinnyt, että Suomessa on mahdollista käyttää myös Svefaktura-formaattia ainakin yhden operaattorin kanssa. Tämä operaattori on Maventa Oy, joka on yksi suurimpia operaattoreita Suomessa. Minua kiinnosti, kuinka formaatti toimii Suomessa sekä samalla halusin ottaa selvää, onko Svefakturan käytössä Suomessa huonoja puolia. Lisäksi minua kiinnosti, onnistuisiko Maventan avulla Svefakturan käyttö Suomessa. Olin yhteydessä Maventan myyntiin sekä tekniseen tukeen sähköpostitse.

Epicorilta hain lisäinformaatiota koko iScala-järjestelmästä, sillä pohjatietoni siitä perustui järjestelmän käytön tasolle. Epicor toimittaa iScalaa Suomessa. Sen Internet-sivujen mukaan iScalasta voi saada Finvoice-formaatin muotoista verkkolaskua. Halusin tietää, onnistuisiko Epicorin mukaan otto käyttöönottoprosessissa Suomessa ja kuinka se tapahtuisi.

Lisäksi teknisiä valmiuksia selvittäessä oli hyvä ottaa huomioon, että Phonak Suomessa on käytössä Nordean yritysverkkopankki laskujen maksamiseen. Ostolaskujen maksaminen on saatu syksyn 2011 iScala-päivityksen myötä toimimaan sähköisenä eräsiirtona. SEPA-maksut onnistuvat ongelmitta. Koska Nordea-pankki toimii yhtenä sähköisen laskutuksen palveluntarjoajista, ja mikäli iScalasta voisi tuottaa Finvoice-formaatin mukaista verkkolaskua, olisi Nordea-pankki mahdollista ottaa sähköisen laskutuksen palveluntarjoajaksi. Finvoice on XML-muotoinen sanoma.

Sähköiseen laskutukseen siirtymisen prosessia suunniteltaessa on hyvä selvittää, mitä operaattoreita jo nyt verkkolaskuja vastaanottavat asiakkaat käyttävät. Selvitys asiakkaiden käyttämistä operaattoreista on hyvä tehdä alkuvaiheessa siksi, että on järkevää valita operaattori, jota suurin osa asiakkaistakin käyttää. Sähköisen laskutuksen käyttöönotossa operaattorin valinta tulee eteen heti yrityksen omien teknisten valmiuksien selvittämisen jälkeen. Opinnäytetyöni tutkimusprosessissa kävin siis läpi iScalan tämän hetkisiä laskutusasiakkaita. Laskutusosoitteena iScalassa asiakkaalla on erillinen operaattorin paperilaskujen toimitusosoite, jos verkkolaskujen vastaanottomahdollisuus löytyy. Kaikilla verkkolaskuja vastaanottavilla asiakkailla ei kuitenkaan ole näin. Seuraavassa kuvassa näkyy, miltä laskutusosoite iScalan tilauksensyöttöruudussa näyttää.

Kuva 2. Laskutusosoite iScalassa

Lopuksi tein analyysin tutkimistani tuloksista ja saamistani vastauksista. Tein muutamia laskelmia sen perusteella, mitä vastauksia olin saanut ohjelmistotoimittajilta Maventalta ja Epicorilta Suomessa. Lisäksi otin huomioon, mitä Bitlogin konsultti ehdotti, sekä mitä vastauksia olin saanut Ruotsin konttorin laskutuksesta vastaavalta henkilöltä. Näiden tulosten perusteella voisi sanoa, voidaanko sähköinen laskutus nykyisten järjestelmien puitteissa ottaa käyttöön yrityksessä Phonak Ab filiaal i Finland. Lisäksi tiedossa on arviota, mitä käyttöönotto tutkimuksen perusteella maksaisi. Mikäli käyttöönottoprosessi päätetään aloittaa, yrityksellä on tiedossa kuinka sen jatkossa täytyy toimia.

5.3 Tutkimuksen tulokset ja niiden analyysi

Tutkimustulosten analysointi tapahtui sitä mukaa, kun asioita selvisi. Vastauksia oli välillä todella vaikea saada. Aikaa meni paljon vastausten odotteluun ja perään soitteluun. Lisäksi moni selvinnyt asia johti uuteen kysymykseen ja lisäselvitykseen.

Alkuperäinen hypoteesini osoittautui vääräksi. Olin ajatellut, että sähköinen laskutus ei iScalaa mitenkään onnistu. Olin uskonut, että iScala vaatisi perusteellisen päivityksen Ruotsista käsin, jos sähköisen laskutuksen haluaisi ottaa käyttöön. Lisäksi olin olettanut, että Ruotsin konttorilla ei ole paneuduttu sähköiseen laskutukseen vielä, ja täten tuli täysin yllätyksenä, että sähköinen laskutus on siellä jo käytössä. Hypoteesini oli ollut, että Ruotsissa ei vielä ole tarvetta sähköiselle laskutukselle.

Olin puhelimitse yhteydessä Bitlogin konsulttiin Carl-Johan Kinn'iin maaliskuun lopulla, ja sen jälkeen vaihdoin sähköpostia hänen kanssaan. Hän kertoi minulle, että verkkolaskujen lähetys saadaan Suomessa onnistumaan heidän kauttaan. He luovat iScalaan ohjelman, jonka avulla järjestelmästä voidaan tuottaa Finvoice-formaatin mukaisia laskuja. Ruotsissa on toimittu juuri näin Svefakturan kanssa. Phonak Suomen tarvitsee vain

päättää, kuka on palveluntarjoaja ja mitä vaatimuksia laskulle asetetaan. Lisäksi Bitlogin täytyy tehdä vähän taustatyötä ja kartoitusta, kuinka ohjelma Suomessa saadaan toimimaan. Opinnäytetyöni liitteenä on tarjous, jonka Bitlog minulle toimitti (Liite 5). Ohjelman luomisen kustannuksiksi konsultti laski noin 20 tunnin työn hinnan. Bitlog veloittaa 1 295 Ruotsin kruunua tunnilta. Lisäksi Bitlog perii ohjelmasta vuosihintaa, joka on 5 000 Ruotsin kruunua. Phonak Ab filial i Finlandia varten hankittava ker-talisenssi maksaa 25 000 Ruotsin kruunua.

Samalla konsultti listasi muutaman muunkin vaihtoehdon, joiden mahdollisuuksien selvittäminen vaatisi hetken. Lisäksi niiden käyttöönotossa ja toimivuudessa voisi olla epävarmuutta. Phonak Ruotsi käyttää tällä hetkellä Svefakturan välittämiseen operaattoria nimeltään InExchange. Voisi olla mahdollista, että InExchangen kautta voisi lähettää Finvoice-formaatin mukaista laskua tietyille asiakkaille. Lisäksi Svefaktura-formaattia voisi lähettää suoraan Nordeaan, ja tällöin pankki muokkasi Svefakturan Finvoice-formaatiksi. Molempien vaihtoehtojen toimivuus on hyvin epävarmaa. Siksi paras Bitlogin konsultin vaihtoehdoista olisi uuden ohjelman luominen ja Finvoice-formaatin käyttöönotto. Liitteenä sähköposti, jossa konsultti esitti vaihtoehdot (Liite 6)

Phonak Ab Ruotsin laskutuksesta ja taloushallinnosta vastaavalta sain vastauksen siihen, että sähköinen laskutus heillä on käytössä, ja operaattorina InExchange. Svefakturan käyttöönoton kustannuksia Phonak Ab Tukholmassa en taloushallinnosta vastaavalta valitettavasti ehtinyt tähän opinnäytetyöhön saamaan.

Maventa Oy:ltä sain varmuuden, että he tosiaan välittävät Svefakturaa. Sain selvityksen, että Svefakturan käyttöönotto Suomessa vaatisi vain Maventa Connectorin asentamista Ruotsin serverille. Tällöin Phonak Suomen sähköiset myyntilaskut kulkisivat Ruotsin serverin kautta Svefaktura-formaatissa Maventaan Suomessa, ja operaattori välittäisi ne eteenpäin Suomessa. Lisäksi operaattori palveluntarjoajana voisi välittää laskujen liitteitä, sekä laskuun voisi saada yrityksen laskukuvan. Maventa Connectorin asennus tapahtuu Internetin välityksellä eikä käyttöönotosta mene aloitusmaksuja. Lisäksi Maventan käyttö operaattorina ei maksa erillistä kuukausihintaa, vaan operaattorin laskutus tapahtuu kuukausitasolla toimitettujen laskujen mukaan. Tein laskelmia Maventalta saamani oheisen hinnaston mukaan.

Taulukko 3. Maventa Oy hinnasto (Lähde: Sähköposti 28.3.2012)

VERKKOLASKU ASIAKASHINTA:					
määrä/kk	LÄHETETTY VERKKOLASKU		VASTAANOTETTU VERKKOLASKU		ARKISTOINTI
	Operaattoriverkko	Pankkiverkko	Operaattoriverkko	Pankkiverkko	5 vuotta
1-10	0,35	0,5	0,21	0,5	0,030
11-50	0,31	0,5	0,20	0,5	0,030
51-100	0,29	0,5	0,20	0,5	0,030
101-500	0,26	0,5	0,19	0,5	0,027
501-1000	0,22	0,5	0,18	0,5	0,024
1001-2500	0,17	0,5	0,14	0,5	0,022
2501-5000	0,14	0,5	0,13	0,5	0,020
5001-10000	0,10	0,5	0,10	0,5	0,018
10001-	0,09	0,5	0,09	0,5	0,016

Progressiiviset hinnat yllä olevan taulukon mukaan. Volyymit lasketaan erikseen operaattoriverkkoon, pankkiverkkoon ja niissä vastaanottoon.

Phonak Ab filial i Finland lähettää kuukaudessa keskimäärin 600 kappaletta laskuja. Oletetaan, että laskuista puolet kulkisi sähköisenä. Lisäksi oletetaan, että puolet lähetetyistä laskuista menisi pankkiverkkoon ja puolet operaattoriverkkoon. Tällöin kuukausitason kustannukset olisivat noin 100 euroa kuukaudessa. Svefaktura toimii operaattorin kautta välitettynä kuten Finvoice. Svefaktura on samantyyppinen formaatti kuin Finvoice. Maventan mukaan Svefakturin käytössä Suomessa ei ole mitään ongelmia. Mikäli Maventa Connectorin asentaminen Ruotsin serverille onnistuisi, olisi Maventa operaattorina hyvin edullinen käyttää. Suomen Yrittäjien 2009 teettämän tutkimuksen mukaan Maventa on kaikista kustannustehokkain operaattori Suomessa. Kuitenkin ongelmaksi voisi muodostua se, että Maventa Connector olisi Ruotsin serverillä ja täten ongelmatilanteet täytyisi hoitaa sitä kautta.

Epicorilta sain tiedon, mitä ominaisuuksia iScalassa on. iScala 2.3 – versio pystyy tuottamaan sähköisen laskutuksen XML-muotoista aineistoa. Aineisto, mitä Epicor Suomessa käyttää, on iScalaXML-dokumentti. Epicor on käyttänyt Liaison Technologies Oy:tä operaattorina iScala:n sähköisten laskujen välittämisessä. Liaison Technologies Oy on entinen Anilinker, jolla on pitkä historia EDI-laskujen välittäjänä. Lisäksi Epicor selvitti minulle, että Phonak Ab:llä Ruotsissa on käytössä vain yksi lisenssi, joka oikeuttaa sähköiseen laskutukseen. Mikäli hankittaisiin toinen lisenssi, Epicor voisi järjestää sähköisen laskutuksen käyttöönoton järjestelmään Suomessa. Epicorin ottaminen mukaan Suomessa vaatisi siis uuden sähköisen laskutuksen lisenssin ostamista, jotta Epicor voisi asentaa Phonak Suomelle verkkolaskutuksen Tampereen konttorilla käyttöön. Mikäli Epicor päätettäisiin ottaa mukaan ja käyttöönotto Suomessa tapahtuisi heidän kauttaan, olisivat Epicorin kustannukset kolmen päivän työn hinta. Epicor laskee 150 euroa per tunti. Kustannuksia lisenssin lisäksi tulisi siis 3 600 euroa.

iScalan laskutusasiakaita kävin läpi Pivot-taulukoimalla. Selvitin iScalan tämänhetkistä tiedoista, kuinka monella asiakkaalla on laskutusosoitteena operaattori. Tällä hetkellä iScalassa on 20 laskutusasiakasta, joilla operaattori muuntaa paperilaskut sähköisiksi. Yhteensä iScalasta löytyy 141

yrittäjäasiakasta. Määrä ei siis ole vielä kovin suuri ja tästä voisi ajatella, että sähköiseen laskutukseen siirtymisellä ei ole kiire. Kuitenkin selatessani TIEKEN verkkolaskuosoitteistoa löysin useita asiakkaita, joilla ei iScalassa ole laskutusosoitteena operaattorin osoitetta. Monet asiakkaat siis vastaanottavat myös paperisia laskuja verkkolaskujen rinnalla. Erityisen tärkeää on, jos sähköisen laskutuksen käyttöönottoprosessi päätetään aloittaa, että asiakkaiden verkkolaskuosoitteiden kerääminen aloitetaan välittömästi. Monella asiakkaalla on verkkolaskujen vastaanottomahdollisuus, mutta he vastaanottavat vielä paperisenakin toimitettavia laskuja entiseen laskutusosoitteeseensa. Prosessi, jolla verkkolaskuosoitteita saadaan kerättyä, on TIEKEN verkkolaskuosoitteistosta niitä keräämällä tai asiakailta itse suoraan kysymällä. Lisäksi verkkolaskuja vastaanottavien asiakkaiden tällä hetkellä käyttämät operaattorit on hyvä selvittää, ennen kuin yritys itse tekee valinnan palveluntarjoajien välillä.

Mikäli sähköiseen laskutukseen päätetään Phonak Ab filial i Finlandissa siirtyä, on tehtävä päätös palveluntarjoajasta. Koska yritys käyttää verkkopankkinaan Nordea-pankkia, on se yksi varteenotettava vaihtoehto palveluntarjoajaksi Finvoice-formaatille. Kuitenkin operaattorin käyttö laskujen välityksessä on myös mahdollista. Tällöin myös Maventan mukaan otto on mahdollista. Operaattoreita ja palveluntarjoajia en opinnäytetyöni tutkimusosiossa vertaillut, koska tarkoitukseni oli selvittää, onko sähköisen laskutuksen käyttöönottoprosessi ylipäätään mahdollista. Jos operaattorien vertailu aloitetaan, on hyvä laatia opinnäytetyöni liitteen mukaiset tarjouspyynnöt usealle eri operaattorille.

5.4 Yhteenveto

Tehdyn kartoituksen perusteella voidaan siis sanoa, että sähköisen laskutuksen käyttöönotto yrityksessä Phonak Ab filial i Finland on mahdollista. Vaihtoehtoja sähköiseen laskutukseen siirtymiselle yrityksellä on muutamia, joista voi lähteä viemään käyttöönottoprosessia eteenpäin. Käytettävät laskuformaattimahdollisuudet ovat jo Ruotsissa käytössä oleva Svefaktura, tai ohjelmaan käyttöönottoprosessin myötä luotava Finvoice. Yrityksen täytyy vain päättää, kumpaa ryhdytään käyttämään ja mitä palveluntarjoajaa käyttäen.

Mikäli Finvoicen käyttö halutaan aloittaa, täytyy ohjelma luoda Bitlogin avulla. Finvoice formaattina olisi turvallinen ja varma valinta, sillä se on yleisimmin Suomessa käytössä oleva verkkolaskuformaatti. Kustannuksia laskettaessa täytyy ottaa huomioon, että Bitlogin kulujen lisäksi tulevat palveluntarjoajan, eli operaattorin tai pankin vaatimat kustannukset laskun välittämisestä ja muuntamisesta.

Maventa Connectorin käyttöönotto mahdollistaisi Svefakturan käytön Ruotsista käsin. Se olisi edullinen tapa aloittaa sähköinen laskutus. Maventan mukaan Svefakturan käytössä Suomessa ei ole ongelmia. Lisäksi Bitlogin konsultilla on työn alla, miten Maventa Connectorin asentaminen Ruotsin serverille onnistuisi.

Keskustelujen perusteella kävi ilmi, että yrityksessä todella halutaan siirtyä sähköiseen laskutukseen. Ainoastaan järjestelmämuutoksia ei olla valmiita tekemään. Investointeja käyttöönottoprosessiin voidaan kuitenkin tehdä. Herää kysymys, että onko kannattavaa tehdä isoja investointeja nykyiseen järjestelmään, mikäli Phonak Nordicin tuomat organisaatiomuutos ja uusi toiminnanohjausjärjestelmä ovat pian ajankohtaisia ja järjestelmät uusiutuvat tätä myötä. Lisäksi sähköisen laskituksen käyttöönotto nykyisellä järjestelmällä vaatii henkilöresursseja.

Yrityksen tämän hetkinen paperimuotoinen laskutusratkaisu on kuitenkin äärimmäisen hidas ja työllistävä. Mikäli uuden organisaatorakenteen ja tätä myötä järjestelmä uudistuksen käyttöönotto ei ole lyhyellä aikavälillä ajankohtaista, on investointien tekeminen nykyiseen järjestelmään hyödyllistä. Sähköisen laskituksen käyttöönottoprosessissa voidaan tällöin edetä formaatin valintaan ja palveluntarjoajien kilpailuttamiseen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Jo EU:n asiantuntijaryhmän puheenjohtaja, Bo Harald, oli 2008 sitä mieltä, että suomalaisten asennemuutokseen ja hitaasti syttyvään toimintatapojen muutokseen sähköisten laskujen käyttöönotossa pitäisi puuttua. Haraldin mielestä jokaisen paperisen laskun yhteydessä olisi jo silloin pitänyt ilmoittaa konkreettinen summa, mitä paperisen laskun vastaanotto asiakkaalle maksaa. Mielestäni tässä on kuitenkin tultu jo huomattavasti eteenpäin. Suomi on jo edelläkävijämaa yritysten toimintojen sähköistämässä ja niiden kehittämisessä.

Yleisesti voidaan sanoa, että yritysten on ehdottomasti kannattavaa siirtyä sähköiseen laskutukseen. Laskujen käsittelyajat ja tätä myötä kustannukset pienentyvät huomattavasti, kun laskun käsittelyprosessi tehostuu. Monia manuaalisia vaiheita jää pois. Toisaalta sähköisen laskujen käsittelyn aloittaminen tuo monia haasteita ja aiheuttaa alkuinvestointeja, mutta pitkän ajan kuluessa saadaan rutkasti kustannussäästöjä.

Tutkimusten tulosten perusteella Phonak Ab filial i Finlandin siirtyminen sähköiseen laskujen käsittelyyn nykyisillä järjestelmillä on mahdollista. Se on kannattavaa toteuttaa hyvinkin lyhyellä aikavälillä. Sähköisten laskujen käyttöönotto, ja sitä myötä digitaalinen taloushallinto ovat ainoa vaihtoehto yritykselle, mikäli se aikoo pärjätä tulevaisuuden markkinoilla ja kilpailussa. Lisäksi monelta asiakkaalta on jo tähän mennessä tullut tiedote siitä, että he eivät aio vastaanottaa paperisia laskuja enää tulevaisuudessa. Tätä myötä siis myös Phonak Ab filial i Finland ajetaan asiakkaiden toimesta sähköiseen myyntilaskutukseen.

Tulevaisuuden näkymät Phonakin sähköisessä laskutuksessa ovat selvät sen suhteen, että siirtyminen on pian ajankohtaista ja jo nykyisillä järjestelmillä mahdollista. On kuitenkin tehtävä päätös siitä, onko siirtyminen nyt kannattavaa, jos pohjoismainen yhteistyö ja sitä kautta järjestelmäudistukset ovat käsillä. Käyttöönottoprosessi kannattaa aloittaa vasta sitten, kun tehdään päätös tästä.

Tässä vaiheessa opinnäytetyötäni voin enää arvioida omaa työskentelyäni ja kehittymistäni prosessin aikana. Erityisesti minua yllätti, kuinka vähän tiesinkään aiheesta etukäteen. En itsekään käytä vielä verkkolaskuja, mutta tämän työn myötä olen niihin siirtymässä. Opin paljon sähköisyydestä, ja siitä kuinka laaja aihe on. Sähköisyys ja sen kehittäminen on äärimmäisen kiehtovaa.

Koen, että opinnäytetyöni tavoitteet täyttyivät. Toimeksiantaja sai vastauksen siihen, onko sähköisen laskutuksen käyttöönotto mahdollista yrityksen nykyisillä järjestelmillä. Lisäksi sain rutkasti lisäinformaatiota omaa työtäni varten tulevaisuudessa. Mikäli sähköinen laskutus yrityksessä päätetään ottaa käyttöön, on esiselvitys prosessia varten tehty.

Työn tekeminen oli likipitään kokonaan selvitystä ja tiedon keruuta sekä tutkimustulosten analysointia. Minulle tuli yllätyksenä se, kuinka paljon teknistä osaamista tiedon keruussa vaadittiinkaan. Ongelmaksi muodostui, että iScalan IT-tukea ei ole Suomessa saatavilla. Moni tieto vaati myös minulta teknistä osaamista ja täten oli varsin työlästä. Teoriatietoa on saatavilla paljon, ja haastavinta oli löytää ja valita ne tärkeimmät. Erityisesti vanhentunutta tietoa on paljon yhä Internetissä saatavilla, koska sähköinen laskutus kehittyy koko ajan. Haastavaa oli karsia ne pois. Kokonaisuutena prosessi oli kuitenkin antoisa.

Opintoni olen suorittanut kokonaisuudessaan verkkotutkintona, joten tuntui myös luontevimmalta tehdä koko opinnäytetyöprosessi sähköisenä. Tämä lisäksi kiteytyy hyvin opinnäytteeni aiheen valintaan. Tulevaisuus on digitaalinen, sen me kaikki tiedämme jo.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

- Gedik, H. 2008. Paperilaskulla ei mitään tulevaisuutta. Tilisanomat 5/2008.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 1996. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Kurki, M., Lahtinen, M & Lindfors, H. 2011. Verkkolasku käyttöön! Helsingin seudun kauppakamari.
- Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa – sähköiset talouden prosessit käytännössä. Helsinki: WSOYpro.
- Launonen, P. 2007. Sähköinen lasku tuo uutta älyä tilitoimistoon. Tilisanomat 5/2007
- Mäkinen, L. & Vuorio, B. 2002. Taloushallinnon nettivallankumous. Helsinki: Kauppakaari.
- Tomperi, S. 2011. Käytännön kirjanpito. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Vallenius, I. 2005. Ensiaskeleita verkkolaskutukseen. Tilisanomat 1/2005.

Elektroniset lähteet

- Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta 2009. Sähköisen laskutuksen työryhmä: toimenpiteet verkkolaskun edistämiseksi. http://www.arjentietoyhteiskunta.fi/files/136/verkkolaskun_loppuraportti_1opullinen29012009b.pdf
- Atsoft Oy Mäkinen 2004. Sähköinen laskutus. <http://www.atsoft.fi/wlxmlasku.htm>
- E-lasku eräsiirtona, palvelukuvaus, 2011. Nordea Pankki Suomi Oyj.
- Epicor, n.d. Epicor iScala. <http://www.epicor.com/finland/Products/Pages/iScala.aspx>
- Finvoice-palvelun kuvaus, 2012. Finvoice yrittäjälle. Finanssialan keskusliitto. <http://www.fkl.fi/teemasivut/finvoice/finvoice-tuotekuvaus/Sivut/default.aspx>
- Finvoice-verkkolasku yritysten välillä 2011. Finvoice yrittäjälle. Finanssialan keskusliitto. Pdf-tiedosto. Ladattavissa sivulta: <http://www.fkl.fi/teemasivut/finvoice/Sivut/default.aspx>

JHS Suositukset 2010. <http://www.jhs-suositukset.fi/suomi/jhs155>

KPL, Kirjanpitolaki nro 1336/1997. 31.12.1997.

Suomen Yrittäjät 2012. Verot ja rahat. Taloushallinto. Sähköinen taloushallinto. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/taloushallinto/sahkoinentaloushallinto/>

Suomen Yrittäjät, 2009. Verkkolaskupalvelut 2009. Pdf-tiedosto. Ladattavissa: <http://www.yrittajat.fi/File/fff75a66-61ab-413d-b568-d1d133e9fd16/Verkkolaskupalvelut2009.pdf>

Tammelin, 2010. Verkkolaskutus tehostaa työtä ja vähentää päästöjä. Suomen Yrittäjät 19.10.2010. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/a/?announcementId=192cdb5a-7ae2-4423-8167-225ffd6a1920&groupId=b0404538-fc86-4c4f-838f-7a20d9db0b13>

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry, 2005a. Ensiaskleet verkkolaskutukseen. 2005. Ohjeistus verkkolaskun käyttöönottoa suunnitteleville yrityksille. <http://www.tieke.fi/download/attachments/9634574/Verkkolaskuohje.pdf?version=1&modificationDate=1317305241000>

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry, 2005b. Tarjouspyyntömalli. Pdf-tiedosto. Ladattavissa: http://www.tieke.fi/download/attachments/15109046/VERKKOLASKU_tarjouspyyntomalli20050621.pdf?version=1&modificationDate=1330422036000

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry, n.d.a. Verkkolasku. Verkkolaskuformaattit. <http://www.tieke.fi/display/verkkolasku/Verkkolaskuformaattit>

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry, n.d.b. Verkkolasku. Verkkolaskusanasto. <http://www.tieke.fi/display/vlf/Verkkolaskusanasto>

Vallenius, I. 2005a. Verkkolasku. Suomen Yrittäjät. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/taloushallinto/verkkolasku/>

Ympäristöystävällinen verkkolasku, 2010. Finanssialan keskusliitto. Pdf-tiedosto. Ladattavissa: http://www.fkl.fi/materiaalipankki/tutkimukset/Dokumentit/Ymparistoystavallinen_verkkolasku.pdf

Yritys Suomi 2011. Päästä Irti Paperista. Mikä on verkkolasku? <http://www.yrityssuomi.fi/web/verkkolasku/etusivu>

SÄHKÖISEN LASKUN MINIMITIEDOT

Sähköisen laskun minimitietoihin kuuluu pakollisina kenttinä:

- Laskuerän tiedot (operaattorit täydentävät osan tiedoista: erän lähettäjän tunnus, erän vastaanottajan tunnus, lähetyserän tunnus, vastaanottajan tunnus, lähettäjän tunnus)
- Laskun otsikkotiedot (laskun tyyppi, laskun numero, laskun päivämäärä)
- Laskun maksatus- ja viitetiedot (hyvityslaskulla hyvitetävän laskun numero)
- Laskuttajan tiedot (laskuttajan tunnus, laskuttajan Y-tunnus, laskuttajan nimi1, pankkitilin numero1)
- Laskutettavan tiedot (laskutettavan tunnus, laskutettavan nimi1)
- Laskun summatiedot (maksettava määrä verollisena/verottomana, veron määrä)
- Rivin otsikkotiedot (tuotteen nimi)
- Laskurivin hinnoitteluperusteet (laskutettava määrä1, luettelohinta)
- Laskurivin summatiedot (rivin veroton summa, rivin verollinen nettosumma, veroprosentti)

(Ensiaskleet verkkolaskutukseen 2005)

TARJOUSPYYNTÖMALLI

Alkuun tulee kertoa yrityksestä sekä sen laskutuksen nykytilanne yleisellä tasolla. Yrityksen osalta on hyvä kertoa:

- yrityksen nimi,
- Y-tunnus/OVT-osoite,
- lyhyt kuvaus yrityksen toiminnasta ja toimialasta sekä
- mahdolliset toimialakohtaiset erityispiirteet.
-

Hankinnan kohde

Tarkempi erittely siitä mitä tarkalleen ollaan hankkimassa. Hankinta voi kohdistua ostolaskujen välittämiseen ja/tai myyntilaskujen välittämiseen. Välityspalvelua tekevät Suomessa operaattorit, joihin luetaan myös pankit. Tässä tarjouspyyntömallissa näistä puhutaan nimellä palveluntarjoajat.

Yrityksen laskuliikenteen kuvaus

Yrityksen laskuliikenteen käytännöt on hyvä kuvata lähtötilanteen selventämiseksi. Tässä kohdassa voidaan kuvata nykyinen laskuliikenne sekä tarve sähköistää muita kaupankäyntiin liittyviä dokumentteja (esim. tilauksia, tilausvahvistuksia, lähetysluetteloita). Laskuliikenteestä ja käytännöistä on hyvä mainita:

- laskumäärät (kuinka monta laskua per vko/kk/v ja per kumppani),
- mahdollinen sisäinen laskutus,
- mahdolliset laskun sisällön tai toiminnallisuuden erityistapaukset (esim. onko käytössä EDI-laskutus, eKirje, skannauspalvelu tai skannataanko itse) ja
- laskujen arkistointikäytännöt.

Yrityksen tekninen ympäristö

Yrityksen tekninen ympäristö on hyvä kuvata lähtötilanteen selventämiseksi. Tässä kohdassa voidaan kuvata olemassa olevat järjestelmät sekä tiedossa olevat muutokset toimintatavoissa. Näin voidaan ajoissa ennakoida tulevien muutosten mukanaan tuomat vaatimukset ja se miten ne vaikuttavat ratkaisun valintaan sekä määriteltyjen tarpeiden prioriteettiin. Teknisistä valmiuksista on hyvä mainita:

- nykyisen taloushallinnon ohjelmiston nimi ja versionumero,
- ohjelmiston käyttäjien määrä organisaatiossa,
- tietoliikennemahdollisuudet laskutusjärjestelmästä ulospäin (onko käytössä jokin näistä: http(s), FTP, VPN),
- liittymien ja muunnosten tarve muista järjestelmistä / muihin järjestelmiin (rajapinnat),
- arkistointiin liittyvät vaatimukset mikäli yrityksessä on käytössä erillinen laskujen kierrätysjärjestelmä,
- laskutusohjelmiston valmius tuottaa tai lukea laskuja jossain sähköisessä muodossa,

- mahdollinen valmius ylläpitää sähköistä osoitetietoa laskutusjärjestelmässä
- laskutusohjelmiston valmius tuottaa laskusta kuva (esim. jpg tai tiff) tai tietyn muotoinen esitystapa (esim.html tai pdf).

Hyödyllistä taustatietoa palveluntarjoajalle on myös organisaation omat edellytykset osallistua käyttöönottoprojektin toteutukseen (aika ja kyvyt, esim. käyttöönottovaiheen teknisten töiden osalta).

Verkkolasku on hyvä nähdä osana laajempaa prosessia, joten tarjouspyynnössä voi halutessaan ottaa esille ne vaatimukset, joita sen ulkopuolelle jäävät järjestelmät aiheuttavat. Tämä helpottaa eri järjestelmien yhteentoimivuutta jatkossa.

Yleinen tavoitetila hankittavan verkkolaskuvälityspalvelun osalta

Tähän kohtaan voi kirjata tavoitteet verkkolaskujen käyttöönotolle ja sähköiselle laskun käsittelylle. Yrityksen laskuaineiston muokkaamiseen ja käsittelyyn liittyen selvítettävä:

- mille verkkolaskuformaateille toimittaja pystyy aineistoja muuntaamaan ja
- miten laskujen visualisointi (laskun kuva) taloushallinnon ohjelmassa tapahtuu.

Yrityksen on myös mietittävä itse miten vastaanotetaan laskut, jotka eivät tule verkkolaskuina tai miten lähetetään laskut asiakkaille, joilla ei ole verkkolaskuvalmiutta. Joillain palveluntarjoajilla on tarjolla ratkaisuja myös näihin tilanteisiin.

Verkkolaskutukseen siirryttäessä on hyvä pyytää tietoa palvelun laadusta ja luotettavuudesta:

- nopeus ja luotettavuus (läpimenoajat, volyymit, tekniset vasteajat),
 - ongelmatilanteisiin reagointi (vasteajat),
 - miten seurataan että lasku menee perille eli sanomien kuittaukset,
 - miten toteutetaan mahdolliset muutokset laskupohjassa,
 - miten palveluntarjoajan yhteydet toimivat muiden palveluntarjoajien kanssa,
 - miten aineistojen toimittaja, vastaanottaja ja palveluntarjoaja tunnistetaan ja
 - miten kuljetettava aineisto suojataan / salataan.
- Mitä ja millaisia asiakas- ja tukipalveluita palveluun sisältyy (palveluiden maksullisuus, onko palveluntarjoajalla käytettävissään testausympäristöä, jossa yrityksen verkkolaskut testataan ja miten testaus tapahtuu käytännössä, asiakaspalvelun (help-desk) aukioloajat, vasteajat ja yhteyshenkilöt eri tilanteissa, millaista käyttökoulutusta on saatavilla ja kuvaus säännöistä käyttökatkosten varalle)

Mikäli halutaan hankkia palveluntarjoajalta laskuaineistojen arkistointi, on huolehdittava siitä, että palveluntarjoaja pystyy toteuttamaan sen vähintään kirjanpitolain edellyttämällä tavalla sähköisessä muodossa. Arkistointiin liittyen voi pyytää tarkennusta:

- mitkä ovat arkistointijärjestelmän periaatteet, talletusmuoto ja -ajat,

- onko jotain muita huomioitavia asioita, joita yritys ei saa palvelun mukana vaan ne on hankittava muualta
- kuinka nopeasti arkistoitu tuloste on yrityksen käsiteltävissä.

Hinnoittelu

Tässä kohdassa on tärkeä selventää hinnoittelun periaatteet ja saattaa ne vertailukelpoisiksi eri tarjousten kesken. Tässä huomioidaan sekä käyttöönotto- että käyttökustannukset:

- mikä on kiinteähintaista ja mikä on muuttuvahintaista (per kpl/transaktiohintaa, muu mikä?),
- miten hinnat muodostuvat,
- perustamiskustannukset, käyttömaksut (per kk), volyyminmaksu ja mahdolliset muut kiinteät hinnat,
- lisä-, muutostyöt, koulutukset jne. (tunti- ja päivähinnat),
- mitä kuvien toteuttaminen maksaa (hinnoitteluperiaatteet ja hinnat),
- mitä kuittausjärjestelmä maksaa (hinnoitteluperiaatteet, hinnat),
- arkistointikustannukset,
- mikäli yrityksen taloushallinnon järjestelmä ei tuota suoraan verkkolaskun vaatimaa aineistomuotoa, täytyykö vastaavuuden määrittelystä maksaa erikseen (miten nykyinen aineistomuoto muutetaan verkkolaskumuotoon),
- sisältyvätkö laskuaineiston tiedostomuokkaukset ja tekninen määrittely (sisältömääritykset ja laskuaineistojen liikennöintiin liittyvät määrittelyt) pakettihintaan
- millä tavalla laskutusvolyymin kasvu vaikuttaa palveluun tai hintaan.

Aikataulu Tarjousten vertailun ja verkkolaskutuksen käyttöönoton vuoksi on aikataulun selvittäminen tärkeää. Palveluntarjoajalta pyydetään siis arvio toimitusajasta. Lisäksi on kerrottava milloin käyttöönottoprojekti voi alkaa ostajan puolesta tai mihin mennessä projektin pitää olla valmis.

Arviointiperusteet Halutessaan ostaja voi vielä tarkentaa mitkä ovat keskeisiä arviointiperusteita tarjouspyyntöjä arvioitaessa (esim. hinta, toimitusaikataulu, järjestelmien yhteentoimivuus vai tekniset ominaisuudet). Palveluntarjoajalta voi myös pyytää referenssejä joiden pohjalta voi selvittää yrityksen muiden asiakkaiden näkemyksiä ja kokemuksia käyttöönottoprojekteista ja palvelun laadusta.

Tarjousten jättäminen ja voimassaolo

Tarjouspyynnössä täytyy käydä ilmi mihin mennessä tarjous pitää jättää ja mihin asti se on voimassa. On myös hyvä tarkentaa kenelle ja mihin osoitukseen tarjous tulee lähettää (paperilla tai sähköpostilla tarpeen mukaan). Lopussa on vielä hyvä vahvistaa tarjouspyyntöä koskeviin tiedusteluihin vastaavan henkilön yhteystiedot (sähköposti ja puhelinnumero).

(Tieke. Tarjouspyyntömalli 2005.)

ESIMERKKI MYYNTILASKUSTA

LASKU

Sivu: 1

Päivämäärä
26-03-12
Laskunnumero
727609

Ilmoitettava maksettava
Viitenumero 72 76099

Laskutusosoite

Toimitusosoite

Tilausnumero
206699-2
Viivästyskorko
11,50

Asiakasnumero.
12122
Maksuehdot

Viitteenne
20120992
Huomautuksia

Eräpäivä 25-04-12

Tuotenumero / Kuvaus	Määrä	A-hinta	Alennus-%	Summa
063-0356-01 VERSATA Art ITC/HS VZ S/N : 1208D887	1,0			

SUMMA				
ARVONLISÄVERO 23,00%				

MAKSETTAVA SUMMA				EUR
=====				
<p>Huom!</p> <p>Handelsbankenin pankkitilimme poistuu käytöstä, joten siirtykää käyttämään allaolevaa Nordean pankkitiliämme.</p>				

Phonak Finland (Phonak AB filial i Finland)

Postiosoite
Yrittäjänkatu 20
33710 Tampere

Puhelin
(03) 312 255 00
Fax
(03) 312 255 45

Pankkiyhteys
Nordea
114630-1077400

Alv rek
Y-tunnus: 1910831-0
Kotipaikka Tukholma, Ruotsi

HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Mitä ajatuksia verkkolaskutukseen siirtymisestä
 - Milloin ajankohtaista
 - Millaisia investointeja voidaan tehdä
 - Kuinka paljon ollaan valmiita panostamaan
 - Koetaanko siirtyminen tarpeelliseksi
2. Onko mahdollisuuksia siirtyä täysin omaan järjestelmään, jos tarpeellista verkkolaskutuksen kannalla
3. Noudatetaanko Phonakin yleistä linjaa järjestelmissä
4. Onko muualla Phonakilla verkkolaskutusta
5. iScala-kysymyksiä:
 - Mikä versio Phonakilla Suomessa on käytössä
 - Mitä käyttöoikeuksia Suomessa on
 - Milloin iScala on päivitetty

(Maajohtajan ja controllerin haastattelu 26.3.2012.)

Quote, Svefaktura with Finvoice output functionality.
Phonak Finland.

Bitlog thank you for your request of this quote for Finvoice xml functionality output from iScala by the current Svefaktura software installation. We want to offer you first of all a customization module for the current installation and additionally a license for your Company “Phonak Finland” to your current Svefaktura installation.

You currently have two licenses for “Phonak Sweden AB” & “Unitron Hearing AB”.

The Finvoice output will support invoice information according to the workflow in iScala. This means that payment instructions and additional orders and quotes will not be included, support for this can of course be customized as well.

Finvoice XML customization. 1.The Software will be customized for Finvoice output for your current installation. All other functionality will be inherited from the current installation and setup. However additional setup will be necessary to get the new company up and running as part of a normal addition of a company in the current Svefaktura software setup. The difference apart from the normal setup will of course be the output form – Finvoice instead of Svefaktura. The new Finvoice files will be stored in a file share on the application server, since the delivery method is, as per this date unknown.

Additional software setup 2.

a. PDF -format for print, email and archive. If the incoming invoice from iScala should not be processed as XML, a PDF can be processed instead. The PDF will be processed by Crystal Reports (included). For this to be correct a RPT layout need to be created and customized. The standard RPT-layout have the following options inherited from the iScala invoicing functions:

- i. Normal invoice information such as order, invoice and delivery receiver.
- ii. Extra texts and comment fields from order.
- iii. Extra texts order row level.
- iv. Order line rebates.
- v. VAT in company currency if invoicing currency differ.
- vi. Several delivery information ways.
- vii. Structure articles.

Output channels. 3.

a. FTP. FTP is the normal output channel to an invoice service provider. For this to work all the communications for the FTP protocol need to be allowed from the source to the destination. Usually this is not a problem. FTP user account must be provided from the service provider.

- b. Printer. If the XML file is not an option for the processed customer a standard print can be initialized. The printer must be a PCL compatible printer with appropriate drivers (PostScript is not recommended).
- c. E-Mail (PDF). Depending on settings for the processing customer, a PDF can be send to an email address from the customer card.
- d. PDF in general. The software does support Multilanguage and document code PDF layouts. There will be additional setup for each layout requested.

Other Customizations: 4.

- a. Customizations of PDF-report for Print and PDF. A standard layout is always included but this have to be customized to fit the company profile.
- b. Customizations of Finvoice XML fields based or receiver demands. The finvoice XML format may be a fixed, however different demands by the receiving part can be or must be customized in some situations unknown in the current state.

Installation: 5.

- a. iScala alterations. As part of a normal addition of a company to the XML software, iScala need to be supplied with the correct parameters to get proper output. This setup will be for the additional company, this has already been done for the current two companies.
- b. Software update/installation. The currently installed software need to be upgraded to the Finvoice compatible version.

Estimated Cost and time: 6.

- a. Standard installation of Software and setup:
 - i. Installation and setup of software and iScala: 4h
 - ii. Design of PDF/Print, based on currently used layout: 4h
- b. Customizations for Software to support Finvoice XML format: 12h
- c. One time license fee for 1 additional company 25'000 sek
- d. Service fee per year (one addition company) 5'000 sek
- e. Customizations that cannot be calculated and will be debited 1295 SEK/per hour :
 - i. Customizations for printing design where PDF or Print is used.
 - ii. XML customizations apart from delivered standard.
 - iii. Customizations for each document language for PDF and Print.

Other terms and conditions: • Service fee is paid annually in advance. • 100% of the software will be invoiced upon order. • Payment terms: 20 days. • The validity of this offer is until June 20, 2012. • All prices above are listed in SEK excluding VAT.

Kind regards,
Malin Kulhanek, Key Account Manager Bitlog AB
Upplands Väsby 2012-04-20

(Sähköposti 20.4.2012)

Hi Niina,

The options that might be plausible are:

1. We alter our software to produce invoice in the Finvoice format for the Finnish customers.

a. We would first make some research on how much this would cost and make you an offer.

b. Before we can make an offer, we need additional information on how the Finvoices should be handled.

2. We check the possibilities to use InExchange to send Svefaktura converted to Finvoice to specific Finnish customer.

a. The downside is that InExchange might not have a connection for these customers.

3. We send Svefaktura for the Finnish customers to Nordea instead of InExchange. Nordea have the possibility to receive Svefaktura and convert them to Finvoice to customers in Finland.

a. We would need to alter our software to produce separate Swefaktura xml-files for these customers, the xml invoice will also need a nordea specific soap envelope. The software should also handle these files differently.

b. The Nordea Soap option is already available in our software.

c. There might be additional user operations regarding the Nordea Finvoice files.

d. We have seen examples where Nordea have problems converting the Svefaktura files to Finvoices, so this might not be the most fluent solution.

There are some outstanding questions about how these files would be handled. Should they be send by FTP?, should they be send by an operator?..

If you have decided on how to send the invoices, this might be the best starting point of operation.

Best regards /Carl

Med vänlig hälsning / Best regards

Carl-Johan Kinn

(Sähköposti 28.3.2012)